

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN
TOIMINTAKERTOMUKSET
1984—1986

SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN
TOIMINTAKERTOMUS
VUODEN 1984—1986 VALTIOPÄIVILTÄ

ISBN 951-9118-52-7

Koliprint Oy — Joensuu 1987

SISÄLLYSLUETTELO

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA V. 1984

I YLEISKATSAUS

1. Kansainvälinen tilanne. 11
2. Sisäpolitiikka. 13

II PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. Puoluekokous. 16
2. Puolueneuvosto. 16
3. Puoluetoimikunta. 19
4. Hallinnollinen toiminta. 19

III SUUNNITTELUTOIMINTA

1. Yleistä. 21
2. Henkilökunta. 22
3. Työryhmät. 22

IV JÄRJESTÖTOIMINTA

1. Yleistä. 27
2. Ammattiyhdistystoiminta. 28
Kunnallispoliittinen toiminta. 37
5. Maaseutupoliittinen toiminta. 39
6. Seurakunta-asiain jaosto ja kirkollisasiain toimikunta. 40
7. Osuuskauppajaosto. 40
8. Urheilujaosto. 41
9. Puoluejärjestöt. 42
Vuonna 1984 perustetut yhdistykset. 42
Vuonna 1984 purkautuneet yhdistykset. 42
Vuonna 1984 perustettu kunnallisjärjestö. 43
10. Piirijärjestöt. 43

V SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

VI TIEDOTUSTOIMINTA

1. Työväen Sanomalehtien tietotoimisto. 48
2. Sosialidemokraattiset sanomalehdet. 49
3. Sosialistinen aikakauslehti. 59
4. Tiedotustoiminta. 50

VII KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1. Yleistä	51
2. Henkilökunta	51
3. Asiantuntijatyöryhmät	51
4. Järjestö- ja koulutustoiminta	52
5. Kansainvälinen sosialidemokraattinen yhteistyö	52
6. Suhteet kommunistisiin puolueisiin	54
7. Muita tapaamisia, kokouksia, yhteydenottoja	54
8. Edustus eräissä valtiollisissa elimissä	55
9. Kansainvälinen solidaarisuussäätiö	55

VIII TALOUDELLISIA ASIOITA

1. Tilintarkastus	57
2. Taloudenhoito	57
3. Omaisuuden myyntilupia ja siirtoja	57
4. Osto- ja rakennuslupia	57
5. Lahjoituksia	58
6. Vakuuksia	58
7. Työväentalojen korjausmäärärahat	58
8. Puolueen talous	59
9. Lehtitalous	59
Lehtien toimitusjohtajat ja päätoimittajat	60

SUOMEN SOCIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA V. 1985

I YLEISKATSAUS

1. Kansainvälinen tilanne	63
2. Sisäpolitiikka	65

II PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. Puolueneuvosto	69
2. Puoluetoimikunta	70
3. Hallinnollinen toiminta	71

III SUUNNITTELUTOIMINTA

IV JÄRJESTÖTOIMINTA

1. Yleistä	77
2. Ammattiyhdistystoiminta	78
Ammattiyhdistystoimikunta	79
SAK:n liittojen liittokokoukset	79
3. Koulutustoiminta	80
4. Kunnallispoliittinen toiminta	86
5. Maatalouspoliittinen toiminta	87
6. Kirkollisasiain toiminta	87
7. Osuuskauppatoiminta	88
8. Urheilupoliittinen toiminta	88
9. Pienyrittäjäpoliittinen toiminta	89
10. Puoluejärjestöt	89
Vuonna 1985 perustetut yhdistykset	90
Vuonna 1985 purkautuneet yhdistykset	90
Piirijärjestöt	90

V SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

VI TIEDOTUSTOIMINTA

1. Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto	96
2. Sosialidemokraattiset sanomalehdet	97
3. Sosialistinen aikakauslehti	98
4. Tiedotustoiminta	98

VII KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1. Yleistä	99
2. Henkilökunta	99
3. Asiantuntijatyöryhmät	99
4. Järjestö- ja koulutustoiminta	99
5. Kansainvälinen sosialidemokraattinen yhteistyö	100
6. Suhteet kommunistisiin puolueisiin	101
7. Ilvuita tapaamisia, kokouksia, yhteydenottoja	102
8. Edustus eräissä valtiollisissa elimissä	103
9. Kansainvälinen solidaarisuussäätiö	103

VIII TALOUDELLISIA ASIOITA

1. Tilintarkastus	105
2. Taloudenhoito	105
3. Omaisuuden myyntilupia ja siirtoja	105
4. Osto- ja rakennuslupia	106
5. Lahjoituksia	106
6. Vakuuksia	106
7. Työväentalojen korjausmäärärahat	106
8. Puolueen talous	107

9. Lehtitalous	107
Lehtien levikki	108
Ilmoitusmyynti	108
Lehdistötuki	108
Sosialidemokraattisen lehdistön yhteistyö	108
Lehtien toimitusjohtajat 31. 12. 1985.	108

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA V. 1986

I YLEISKATSAUS

1. Kansainvälinen tilanne.	111
2. Sisäpolitiikka	113

II PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. Puolueneuvosto.	115
2. Puoluetoimikunta	116
3. Hallinnollinen toiminta	117

III SUUNNITTELUTOIMINTA

1. Yleistä	118
2. Henkilökunta	119
3. Työryhmät	119

JÄRJESTÖTOIMINTA

1. Yleistä	122
2. Ammattiyhdistystoiminta	123
Ammattiyhdistystoimikunta	124
SAK:n edustajakokous.	124
Liittojen kokoukset	125
3. Koulutustoiminta	126
4. Kunnallispoliittinen toiminta	133
5. Maaseutupoliittinen toiminta	134
6. Kirkollisasiain toiminta	135
7. Osuuskauppatoiminta	135
8. Urheilupoliittinen toiminta	135
9. Pienyrittäjäpoliittinen toiminta	136
10. Puoluejärjestöt ja jäsenet	136
Vuonna 1986 perustetut yhdistykset	137
Vuonna 1986 purkautuneet yhdistykset	137
11. Piirijärjestöt	138

V TIEDOTUSTOIMINTA

1. Työväen Sanomalehtien Tiedotustustoimisto	139
2. Sosialidemokraattiset sanomalehdet	140
3. Sosialistinen aikakauslehti	141
4. Tiedotustustoiminta	141

VI KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1. Yleistä	143
2. Henkilökunta	143
3. Asiantuntijaryhmät	143
4. Kansainvälinen sosialidemokraattinen yhteistyö	144
5. Suhteet kommunistisiin puolueisiin	145
6. Muita tapaamisia, kokouksia, yhteydenottoja	146
7. Edustus eräissä valtiollisissa elimissä	147
8. Kansainvälinen solidaarisuussäätiö	148

VII TALOUDELLISIA ASIOITA

1. Tilintarkastus	149
2. Taloudenhoito	149
3. Omaisuuden myyntilupia ja siirtoja	149
4. Osto- ja rakennuslupia	150
5. Lahjoituksia	150
6. Vakuuksia	150
7. Työväentalojen ja korjausmäärärahat	150
8. Puolueen talous	151
9. Lehtitalous	151
Levikki	152
Ilmoitusmyynti	152
Lehdistötuki	152
Sosialidemokraattisen lehdistön yhteistyö	152
Lehtien toimitusjohtajat 31. 12. 1986	152

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE r.p.

TILINPÄÄTÖS 31. 12. 1984	154
Tase 31. 12. 1984	157
Tilintarkastuskertomus	158

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE r.p.

TILINPÄÄTÖS 31. 12. 1985	159
Tase 31. 12. 1985	162
Tilintarkastuskertomus	164
SDP:n talous 1986	165
Tase 31. 12. 1986	169
Tilintarkastuskertomus	170

SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS V. 1984

Poliittinen vuosi 1984 ja eduskuntaryhmän toiminta	181
--	-----

SELOSTUKSIA ERÄISTÄ VUODEN 1984 VALTIOPÄIVILLÄ VALIOKUNNISSA KÄSITELLYISTÄ ASIOISTA

Perustuslakivaliokunta	189
Lakivaliokunta	190
Ulkoasiainvaliokunta	191
Valtiovarainvaliokunta	192
Pankkivaliokunta	196
Talousvaliokunta	197
Laki- ja talousvaliokunta	198
Sivistysvaliokunta	199
Maa- ja metsätalousvaliokunta	200
Sosiaalivaliokunta	201
Liikennevaliokunta	206
Puolustusasiainvaliokunta	206
Toinen lakivaliokunta	206
Kirjalliset kysymykset	207

SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS V. 1985

Poliittinen vuosi 1985 ja eduskuntaryhmän toiminta	217
Yleistä	217

SELOSTUKSIA ERÄISTÄ VUODEN 1985 VALTIOPÄIVILLÄ VALIOKUNNISSA KÄSITELLYISTÄ ASIOISTA

Perustuslakivaliokunta	224
Lakivaliokunta	226
Ulkoasiainvaliokunta	227
Valtiovarainvaliokunta	229
Pankkivaliokunta	236
Talousvaliokunta	236
Laki- ja talousvaliokunta	237
Sivistysvaliokunta	239
Maa- ja metsätalousvaliokunta	240
Sosiaalivaliokunta	242
Liikennevaliokunta	248
Puolustusasiainvaliokunta	248
Toinen lakivaliokunta	249
Kirjalliset kysymykset	250

SOSIALIDEMOKRAATTISEN EDUSKUNTARYHMÄN TOIMINTAKERTOMUS V. 1986

Poliittinen vuosi 1986 ja eduskuntaryhmän toiminta	259
Yleistä	259

SELOSTUKSIA ERÄISTÄ VUODEN 1986 VALTIOPÄIVILLÄ VALIOKUNNISSA KÄSITELLYISTÄ ASIOISTA

Perustuslakivaliokunta	267
Lakivaliokunta	270
Ulkoasiainvaliokunta	274
Valtiovarainvaliokunta	276
Pankkivaliokunta	280
Talousvaliokunta	281
Laki- ja talousvaliokunta	284
Sivistysvaliokunta	286
Maa- ja metsätalousvaliokunta	287
Sosiaalivaliokunta	290

KERTOMUS SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA v. 1984

I YLEISKATSAUS

1. KANSAINVÄLINEN TILANNE

Suurvaltasuhteiden osalta kertomusvuosi osoittautui odotuksen ja epävarmuuden ajaksi. Vuoden 1983 lopulla käynnistynyt uusi ydinasevarustelukierre Euroopassa ja tästä johtunut neuvotteluyhteyden lamautuminen heijastui voimakkaimmin jännitystä lisäävänä tekijänä.

Kertomusvuoden aikana ylin valtiojohto vaihtui Neuvostoliitossa, ja USA:ssa pidettiin presidentin vaalit.

Suurvaltasuhteiden tila heijastui kielteisesti myös vastaisenäistyneiden valtioiden, kehitysmaiden, pyrkimyksiin muuttaa maailman taloudellisia rakenteita oikeudenmukaisemmiksi.

Aseidenriisunta

Suurvaltojen välisiä aseidenriisuntaan tähtääviä neuvotteluja käytiin Wienissä (AVS, asevoimien supistusneuvottelut) ja ETYK-prosessin osana Tukholmassa. Geneven euroohjusneuvottelut (INF) ja strategisten aseiden supistamisneuvottelut (START) eivät käynnistyneet uudelleen kertomusvuoden aikana.

Sosialistinen Internationaali esitti alkuvuodesta ETYK-kokouksen osanottajavaltioiden päämiehille vetoomuksen, jossa korostettiin vakavaa huolta kilpavarustelun kiihtymisestä ja vedottiin sellaisten edellytysten rakentamisen puolesta, jotka käynnistäisivät neuvottelut uudelleen. Useat valtionpäämiehet, ml. presidentit Tshernenko ja Reagan, vastasivat vetoomukseen kirjeellä. Vetoomuksen tarkoittamat toimenpiteet jäivät toteutumatta.

Sl:n aseidenriisuntaneuvosto (SIDAC) päätti loppuvuoden kokouksessaan Tokiossa laajasta aseidenriisuntaan tähtäävästä työsuunnitelmasta.

USA:n presidentinvaalien jälkeinen aika aivan vuoden lopulla antoi toivoa uusien neuvotteluyhteyksien käynnistymisestä. Uutena laajana ongelmakokonaisuutena on kuitenkin noussut noussut suunnitelma ulkoavaruuden aseistamisesta ja tämän torjumiseen tähtäävät neuvotteluyhteykset.

Kansainvälinen talous

Epävarmuutta kansainvälisissä suhteissa ovat lisänneet maailmantaloutta pitkään jäytä-

neet ongelmat: korkeat inflaatio-odotukset, valtioiden suuret budjettialijäämät, korkea kor-
kotasoo, häiriöt valuuttapolitiikassa, protektionismi ja kehitysmaiden velkataakka.

Odotettua pitemmäksi muodostuva teollisuusmaiden korkeasuhdanne ei ole avannut uu-
sia mahdollisuuksia kehitysmaille. Päävastaiseksi tilanne on muodostunut nk. "vähiten
kehittyneissä maissa". Niiden asema ei ole heikentynyt vain suhteellisesti. Monen kansan-
tuoteosuus asukasta kohden laskettuna on laskusuunnassa.

Sosialistisen Internationaalien talouspoliittinen neuvosto (SICEP) on valmistellut kokonais-
valtaista ohjelmaa pohjoisen ja etelän välisten taloussuhdevääristymien korjaamiseksi.
Keskustelu kehitysmaiden velkaongelmasta oli hallitsevasti esillä SI:n Rio de Janeirossa
pidetyssä valtuuston kokouksessa.

Kriisialueet

Kansainväliset kriisit ovat keskittyneet Lähi-Itään ja Väli-Amerikkaan.

Sota Iranin ja Irakin välillä on jatkunut vuodesta 1980. Sen uusina piirteinä olivat öljynkulje-
tuksiin ulottuneet sotatoimet.

Nicaraguan rajoilla ovat aseelliset yhteenotot olleet jatkuvia.

Angolan eteläosassa on Etelä-Afrikka käynyt avointa sotaa Namibian vapautusjärjestöä
vastaan.

Libanonissa aseelliset yhteenotot eivät ole loppuneet, vaikka "kansallisen yhtenäisyyden
hallitus" kyettiin kertomusvuonna muodostamaan.

Muina aseellisten yhteenottojen alueina voidaan luetella: Guatemala, El Salvador, Hondu-
ras, Peru ja Chile, Länsi-Sahara, Tsad, Etiopia, Somalia, Uganda, Filippiinit, Itä-Tomor,
Kamputsea, Sri Lanka, Intia ja Afganistan.

Nälkä on kohdattu traagisimmin Saharan eteläpuolen kuivuusalueilla.

Yhdistyneet Kansakunnat

Kansainvälisten suhteiden kärjistymät ovat heijastuneet lamauttavasti työhön YK:ssä. Jär-
jestö ei ole kyennyt muodostumaan elimeksi, jossa ongelmat ratkeavat. Sen rooli on edel-
leen ollut pikemminkin heijastaa todellisuutta kuin kyetä aktiivisesti vaikuttamaan siihen.
Kansainvälisissä suhteissa kahdenvälisyyttä on painotettu entistä voimakkaammin. Mo-
nenväliselle yhteistyölle ei ole suurvaltojen taholta annettu sille kuuluvaa arvoa. Rahoitus-
osuuksia purkamalla monenvälistä yhteistyötä on jopa aktiivisesti murennettu.

Parlamenttivaalit

Kertomusvuoden aikana ei kirjattu merkittäviä muutoksia, vapain vaalein aikaansaaduissa,
valtioiden sisäisissä poliittisissa voimasuhteissa.

Tanskan parlamenttivaaleissa konservatiivit vahvistivat asemiaan, Israelissa työväenpuolue nosti kannatustaan, mutta ei saavuttanut enemmistöä.

Pohjoismaat

Pohjoismainen yhteistyö niin valtiollisella kuin veljespuolueittenkin välisenä yhteistyönä on jatkunut vakaana. Pohjolan ydinaseettomasta vyöhykkeestä käyty keskustelu on aktivoitunut sosialidemokraattisten puolueiden toimesta.

Konservatiivien ylläpitämä ulkopoliittinen keskustelu on painottunut idänsuhteiden arvos-
teluun etenkin Ruotsissa ja Norjassa.

Suomi

Paasikiven-Kekkosen -linjan mukainen ulkopoliittikkamme on jatkunut koko kansan ulkopo-
liittikkana.

Ulkovaltojen luottava suhtautuminen ulkopoliittikkamme jatkuvuuteen on käynyt ilmi ja vah-
vistunut presidentti Koiviston käymissä keskusteluissa niin lähinaapureiden kuin etäi-
sempienkin maiden johtajien kanssa.

2. SISÄPOLITIIKKA

Vuoden 1984 sisäpolitiikkaa hallitsivat alkuvuodesta työehtosopimukset ja loppuvuodesta
kunnallisvaalit.

Taloudellinen kehitys on edelleen jatkunut suotuisana. Kertomuksen kirjoittamishetkellä
käytettävissä olleiden tietojen mukaan kokonaistuotanto kasvoi jo kolmantena vuotena pe-
räkkäin kolme prosenttia. Inflaatio hidastui 2,5 prosenttiyksikköä ja jäi kuuteen prosenttiin.
Tavoitteena tosin oli päästä kilpailijamaiden inflaatiotahdin alapuolelle, mutta siinä ei aivan
onnistuttu.

Yksityinen kulutus kasvoi vajaat kolme prosenttia ja julkinen 3,5 prosenttia. Vienti ja tuonti
olivat viime vuonna tasapainossa lähinnä nopeasti kehittyneen länsiviennin avulla.

Talouden hoidon suuri ongelma oli edelleen työttömyys. Vaikka työssä oli nyt 30 000 ihmis-
tä enemmän kuin edellisenä vuonna, kasvoi työvoiman tarjonta niin, että työttömiä oli edel-
leen noin kuusi prosenttia työvoimasta.

Tulopoliittinen kokonaisratkaisu hyväksyttiin 5. 3. 1984. Ratkaisuun pääsyä edelsi SAK:n
jättämä yhteislakkovaroitus. Tulopoliittiseksi selvitysmieheksi nimetty toimitusjohtaja Matti
Pekkanen jätti välitysehdotukset 4. 3., ja keskitetty tulopoliittinen sopimus hyväksyttiin
SAK:ssa sosialidemokraattien äänin. Sopimuksesta tuli 2-vuotinen, ja se kestää siis 28. 2.
1986 saakka.

Sopimuksen palkankorotuksia koskeva kustannusvaikutus on ensimmäisenä vuonna 3,3
prosenttia ja toisena 3,5 prosenttia. Sopimukseen sisältyy indeksiehto sekä työttömyysajan
toimeentuloturvan korottaminen sekä sen siirtäminen verotettavaksi tuloksi että myöskin

työajan lyhentäminen. Tässä yhteydessä hallitus päätti myöskin toteuttaa ehdotuksen lasten kotihoidontuen kehittamisestä, lisätä kunnallisia päivähoitopaikkoja kaavailtua enemmän ja turvata valtion lainoittaman asuntotuotannon tason.

Keskusjärjestöt allekirjoittivat tulopoliittisen kokonaisratkaisun 29. 3. Ratkaisun ulkopuolelle jäi AKAVA sekä muutamia SAK:n ja TVK:n jäsenliittoja. Tämän myötä kevään aikana käytiin useita työtaisteluita. Lakkojen sarjan aloittivat peruskoulunopettajat. Laajimmillaan lakko koski 4.500 opettajaa ja noin 60.000 koululaista. Muita laajaa julkisuutta saaneita työtaisteluita olivat lääkärilakko, lastentarhanopettajien, liiketohtareiden ja auto- ja konekorjaamoalan lakot.

Alkuvuoden tapahtumia oli keskustan puolueiden yhteistyön tiivistäminen, joka tavoitteiltaan kirjattiin 9-kohtaiseen luetteloon asioista, joita Keskustapuolueen, SMP:n ja RKP:n mielestä olisi vietävä eteenpäin hallituksessa. SDP:n tuotua omat tavoitteensa julkisuuteen neuvottelut puolueiden kesken päättyivät kuitenkin siihen, ettei hallitusohjelman uudistamiselle tässä vaiheessa nähty perustetta. Sen sijaan periaatteellinen sopimus lastenhoidon järjestelyistä saatiin synnytettyksi.

Eduskunnassa tehtiin välikysymys SKDL:n toimesta, jossa hallitusta syytettiin työttömyyden kasvattamisesta, lapsiperheiden aseman vaikeuttamisesta sekä eläkeläisten ja pienviljelijöiden toimeentulon heikentämisestä. Tästä samoin kuin Kokoomuksen välikysymyksestä nuorisopolitiikasta sekä syksyisestä SKDL:n toisesta välikysymyksestä kunnallistaloudesta hallitus selvisi vaivatta.

Koko vuoden istuneeseen pääministeri Kalevi Sorsan neljän puolueen enemmistöhallitukseen kuuluivat valtiovarainministeri Ahti Pekkala (Kepu), ulkoasiainministeri Paavo Väyrynen (Kepu), ulkomaankauppaministeri Jermu Laine (SDP), oikeusministeri Christoffer Taubert (RKP), sisäasiainministeri Matti Luttinen (SDP), 1. 12. saakka, sisäasiainministeri Kaisa Raatikainen (SDP) 1. 12. lähtien, ympäristöministeri Matti Ahde (SDP), puolustusministeri Veikko Pihlajamäki (Kepu), II valtiovarainministeri Pekka Vennamo (SMP), opetusministeri Kaarina Suonio (SDP), kulttuuri- ja tiedeministeri Gustav Björkstrand (RKP), maa- ja metsätalousministeri Toivo Yläjärvi (Kepu), sosiaali- ja terveysministeri Eeva Kuuskoski-Vikström (Kepu), II sosiaali- ja terveysministeri Vappu Taipale (SDP) 1. 12. saakka, II sosiaali- ja terveysministeri Matti Puhakka (SDP) 1. 12. lähtien, työvoimaministeri Urpo Leppänen (SMP) ja liikenneministeri Matti Puhakka (SDP) 1. 12. saakka, josta lähtien liikenneministerin tehtäviä jatkoi Matti Luttinen.

Eduskunnan puhemiehenä jatkoi Erkki Pystynen ja I varapuhemiehenä Pirkko Työläjärvi sekä II varapuhemiehenä Mikko Pesälä.

Muista valtakunnallisista päätöksistä mainittakoon kansaneläkeuudistuksen III vaiheen toteuttaminen 1.1. 85 lähtien. Toteutus merkitsee, etteivät eläkkeensaajain muut kuin eläkeluotot vaikuta eläkkeen määrään. Samalla suoritettu lisäosan korotus koskee noin 250.000 eläkeläistä, keskimääräisen korotuksen ollessa noin 150 markkaa kuukaudessa.

Kunnallisvaalit käytiin 21. ja 22. päivänä lokakuuta. Vaalikampanja ei tuonut keskusteluun selviä poliittisia keskustelukysymyksiä. Julkisuudessa keskustelua herättivät edelleen erilaiset taloudelliset rikokset ja virkamiesmoraaliin liittyvät kysymykset.

Vuoden 1984 kunnallisvaaleissa vasemmiston osuus laski 38,8 prosenttiin, eli alemmas kuin kertaakaan toisen maailmansodan jälkeen kunnallisvaaleissa. SKDL:n kannatuksen

lasku oli 2,7 prosenttia. Äänisiirtymistä eivät ole päässeet osallisiksi niinkään perinteiset oikeistopuolueet vaan "uudet haastajat", eli lähinnä vihreät ja sitoutumattomat. Kunnallisvaalien äänestysprosentti laski huolestuttavan alas. Äänestämättä jätti 26,5 prosenttia äänioikeutetuista.

SDP kärsi vaaleissa lievän tappion, sillä edeltäneistä kunnallisvaaleista ääniosuus laski 0,8 prosenttiyksikköä. Suurin osa menetyksistä tapahtui pääkaupunkiseudun äänestysalueilla, joissa äänestysaktiivisuus oli erityisen heikko.

Vaalien tulos merkitsi sitä, että sosialistienemmistö muuttui porvarilliseksi 15 kunnassa ja päinvastoin kahdessa kunnassa.

PUOLUEIDEN ÄÄNIOSUUDET ÄÄNISTÄ KUNNALLIS- JA EDUSKUNTAVAALEISSA 1980—84

	K 80 %	E 83 %	K 84 %	K 84—80 Muutos	K 84—E 83 %-yksikköä
SDP.	25,5	26,7	24,9	— 0,6	— 1,8
SKDL.	16,6	13,5	13,2	— 2,7	+ 0,4
SKDL/v.			0,7		
Sos. yhteensä.	42,2	40,2	38,8	— 3,3	— 1,4
KOK.	22,9	22,1	23,0	+ 0,1	+ 0,9
KEPU.	18,7	16,6	19,4	+ 0,7	+ 2,8
LKP.	3,2	1,0	1,0	— 2,2	+ / — 0
SMP.	3,0	9,7	5,3	+ 2,3	— 4,4
RKP.	4,7	4,6	5,0	+ 0,3	+ 0,4
SKL.	3,7	3,0	3,0	— 0,7	+ / — 0
POP.	0,5	0,4	0,4	— 0,1	+ / — 0
VIHR.	0,2	1,5	2,9	+ 2,7	+ 1,4
MUUT.	0,9	0,9	1,2	+ 0,3	+ 0,3
Porv. yhteensä.	57,8	59,8	61,2	+ 3,3	+ 1,4
Kaikki yhteensä.	100,0	100,0	100,0		

II PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEENPANOELIMET

1. PUOLUEKOKOUS

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen varsinainen XXXIII puoluekokous pidettiin 6—10. päivänä kesäkuuta 1984 Lahdessa, Lahden Teatteritalossa. Puoluekokouksessa oli 360 kokousedustajaa. Puoluekokous antoi kansainvälisen kannanoton, sisäpoliittisen julkilausuman sekä lausuman evankelis-luterilaisen kirkon naispappeuskysymyksestä. Kokous kävi laajan keskustelun periaateohjelman uudistamisesta ja antoi uudistamisen johdosta päätöslauselman. Edelleen puoluekokous hyväksyi selvityksen Sosialidemokratian Suunta-ohjelman seurannasta ja sen tarkistustarpeesta, kannanoton sukupuolten tasa-arvosta, oikeuspoliittisen kannanoton, päätöslauselman koulutuspolitiikasta, kannanoton puoluetoinnasta, keskeisistä näkökohdista vaalityössä, lapsi- ja nuorisotoiminnan järjestöllisestä kehittämisestä sekä sosiaalisen vapaaehtoistyön asemasta yhteiskunnassa ja sosialidemokraattisessa järjestötyössä. Vielä puoluekokous teki päätöksen yhtenäisjäsenmaksuksi vuosiksi 1985—1987. Puoluekokous käsitteli kokoukselle tehdyt 404 aloitetta ja teki niistä päätöksensä.

Puoluekokous valitsi puolueen puheenjohtajaksi edelleen Kalevi Sorsan, I varapuheenjohtajaksi Pirkko Työläjärven ja II varapuheenjohtajaksi Matti Ahteen. Puoluesihteeriksi valitsi kokous edelleen Erkki Liikasen. Puolueneuvoston uudeksi puheenjohtajaksi puoluekokous valitsi Risto Tuomisen, 1 varapuheenjohtajaksi Riitta Prustin ja II varapuheenjohtajaksi Kari Kortelaisen.

2. PUOLUENEUVOSTO

Puolueneuvoston puheenjohtajana toimi Porin puoluekokouksen valitsemana Lahden puoluekokoukseen saakka Johannes Koikkalainen, I varapuheenjohtajana Vilho Halme ja II varapuheenjohtajana Kerttu Piispa. Puolueneuvoston muut varsinaiset ja varajäsenet olivat piirijärjestöittäin:

Helsingin piiristä Antti Kulmala, Sirkka-Liisa Vehviläinen, Risto Paananen ja Anna-Kaarina Leppänen, varalla Inkeri Airola, Kai Kalima, Camilla von Bonsdorff ja Antero Järvinen.

Uudenmaan piiristä Annikki Tenhunen-Ahlqvist, Kirsti Väyrynen, Eero Heinäluoma, Anneli Silvennoinen, Olavi Isokulmala, Tauno Kauppinen ja Matti Linnanahde, varalla Tuulikki Hämäläinen, Veikko Tallgren, Reijo Vuorikallio, Kalevi Alen, Terttu Tammero, Raimo Lehtonen ja Reino Kinos.

Varsinais-Suomen piiristä Armas Lahoniitty, Arja Ilola, Reijo Lindqvist, Jukka Tamminen

ja Heikki Aaltonen, varalla Tauno Suominen, Pentti Lahti, Ilkka Wäck, Osmo Viitanen ja Ulla Helander.

Satakunnan piiristä Marjatta Nuotioma, Rauno Hakala, Jorma Soljavaara, Juha Nummela ja Matti Salo, varalla Rainer Sulankivi, Matti Vannekari, Jorma Mikkonen, Elisa Suominen ja Voitto Kivistö.

Etelä-Hämeen piiristä Kalervo Aattela, Aulis Kaistinen, Olavi Niemi, Veikko Sund, Jussi Tiira ja Terttu Tuomi-Koskelin, varalla Erkki Salonen, Jaakko Virtanen, Veikko Jylhä, Johannes Koskinen, Matti Rantanen ja Veikko Mäkelä.

Pohjois-Hämeen piiristä Reijo Lindroos, Irma Lamminen, Eero Viitala, Veli-Matti Nurmi ja Matti Hyvönen, varalla Veikko O. Veilahti, Teuvo Pohjolainen, Keijo Kaleva, Aira Myllymäki ja Mauri Säynäväjärvi.

Kymen piiristä Anna-Liisa Piipari, Raimo Luoto, Kari Jouhki, Pekka Ruotsalainen, Alpo Sihvola, Heikki Helminen ja Esa Lehtinen, varalla Aapo Surakka, Alvar Leskinen, Teuvo Kinnunen, Heikki Vanhanen, Erkki Paakkunen, Mauri Hokkanen ja Matti Vähänäkki.

Mikkelin piiristä Kauko Nieminen, Antti Leskinen ja Risto Kääriäinen, varalla Esko Kärnä, Anja Kuuramaa ja Reino Muttilainen.

Kuopion piiristä Kari Rajamäki ja Jouko Löytynoja, varalla Marja-Liisa Tykkyläinen ja Olavi Turka.

Pohjois-Karjalan piiristä Riitta Myller, Kerttu Törnqvist ja Pekka Soininen, varalla Jouko Turka, Pauli Bau ja Pekka Melkko.

Keski-Suomen piiristä Iiris Hacklin, Heikki Pönttiö, Veikko Halonen ja Eila Nieminen, varalla Eino Haro, Eino-Erkki Vainiola, Esko Rantamäki ja Maila Hokkanen.

Vaasan piiristä Eila Kujala, Raimo Rauhala ja Mauno Ojaniemi, varalla Sulo Haavisto, Osmo Leppänen ja Lauri Mäkyinen.

Oulun piiristä Aarno von Bell, Juhani Kymäläinen ja Anna Ojakangas, varalla Paavo Rautainen, Markku Arvola ja Terttu Kolivuori.

Lapin piiristä Maunu Anttila ja Eila Surakka, varalla Matti Lehmonen ja Eila Hyvönen.

Ruotsalaisesta Työväenliitosta Mats Nyby ja Gösta Sjöholm, varalla Sten-Erik Abrahamsson ja Thor Granfors.

Puolueuueuvoston sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Helsingissä 7.-8. päivänä maaliskuuta. Sääntömääräisten asioiden lisäksi puolueuueuvosto käsitteli poliittista tilannetta ja antoi sen johdosta julkilausuman ja kansainvälisen kannanoton. Edelleen puolueuueuvoston kokous päätti kunnallisvaalijulistuksesta, antoi liikuntapoliittisen kannanoton ja lausuman E-osuuskunta Ekasta.

Puolueen XXXIII puoluekokous Lahdessa valitsi puolueuueuvoston puheenjohtajaksi Risto Tuomisen, I varapuheenjohtajaksi Riitta Prustin ja II varapuheenjohtajaksi Kari Kortelaisen sekä puolueuueuvoston muiksi varsinaisiksi jäseniksi ja varajäseniksi:

Helsingin piiristä Leo Söderqvist, Sirkka-Liisa Vehviläinen, Anna-Kaarina Leppälä ja Pekka Morri, varalla Lahja Palomäki, Kai Kalima, Anni Sovala ja Pekka Kuutschin.

Uudenmaan piiristä Irene Korimäki, Anneli Silvennoinen, Kirsti Väyrynen, Sinikka Heikkinen, Antti Mattila, Pentti Koivu ja Risto Mikkonen, varalla Markku Pohjola, Matti Olin, Matti Linnanahde, Paavo J. Martikainen, Tauno Kauppinen, Helmi Kippilä ja Raimo Turunen.

Varsinais-Suomen piiristä Armas Lahoniitty, Ritva Grönlund, Rauno Saari, Reijo Lindqvist ja Mauri Rosten, varalla Unto Kärppä, Kari Nolvi, Pentti Lahti, Osmo Viitanen ja Merja Roos.

Satakunnan piiristä Ulla Turkki, Uljas Mäkelä, Matti Salo, Seppo Tarkkanen ja Juha Nummela, varalla Tauno Antila, Matti Vannekari, Heimo Peltonen, Rauno Hakala ja Voitto Kivistö.

Etelä-Hämeen piiristä Anna-Liisa Jokinen, Terttu Tuomi-Koskelin, Aulis Kaistinen, Markku Riipinen ja Veikko Sund, varalla Jussi Tiira, Erkki Salonen, Olavi Paakkunainen, Leo Salonen ja Jouko Kanerva.

Pohjois-Hämeen piiristä Veikko O. Veilahti, Anneli Helen, Seppo Salminen ja Keijo Kaleva, varalla Ari Ylönen, Reino Ojala, Jouko Erkkola ja Raija Leponiemi.

Kymen piiristä Sirkka Kotola, Tuula Typpö, Kari Jouhki, Jukka Honkanen, Matti Vähänäkki, Heikki Vanhanen ja Pekka Ruotsalainen, varalla Teuvo Kinnunen, Veikko Yrkkö, Eino Nikki, Aapo Surakka, Jaakko Sinkkonen, Martti Ekola ja Erkki Mukkila.

Mikkelin piiristä Antti Leskinen, Keijo Paakkunainen ja Mauno Kuusela, varalla Esko Kärnä, Pentti Pulkkinen ja Jukka Nurminen.

Kuopion piiristä Jouko Löytynoja ja Olavi Ruotsalainen, varalla Olavi Turkka ja Simo Kokko.

Pohjois-Karjalan piiristä Riitta Myller, Erkki Vatanen ja Pekka Vainikainen, varalla Juha Hämäläinen, Anja Homanen ja Jorma Pikkarainen.

Keski-Suomen piiristä Esko Rantamäki, Eila Nieminen, Anna-Liisa Meriläinen ja Pentti Lehtimäki, varalla Maila Hokkanen, Eino-Erkki Vainiola, Iiris Hacklin ja Reijo Laitinen.

Vaasan piiristä Eila Kujala, Juha Hyvönen ja Juhani Raudasoja, varalla Mauno Ojaniemi, Väinö Lehtinen ja Osmo Leppänen.

Oulun piiristä Pekka Moilanen, Risto Niskavaara ja Anna Ojakangas, varalla Paavo Rautainen, Markku Arvola ja Pertti Hyvönen.

Lapin piiristä Eila Surakka ja Reino Korpioja, varalla Martti Immo ja Eila Hyvönen.

Ruotsalaisesta Työväenliitosta Gösta Sjöholm ja Thor Granfors, varalla Jan Rosqvist ja Mari-Ann Raunio.

Uusi puolueuuvosto kokoontui varsinaiseen syyskokoukseensa Helsinkiin 21.—22. päivänä marraskuuta. Sääntömääräisten asioidensa lisäksi kokous käsitteli poliittista tilannet-

ta ja antoi sen johdosta julkilausuman. Edelleen puolueuuvoston kokous nimesi edustajat erovuoroisten tilalle Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön valtuuskunnan jäseniksi sekä hyväksyi itselleen kokousjärjestyksen.

3. PUOLUETOIMIKUNTA

Puoluetoimikuntaan kuuluivat Porin XXXII puoluekokouksen valitsemina Lahden puoluekokoukseen saakka puheenjohtajana Kalevi Sorsa, I varapuheenjohtajana Veikko Helle, II varapuheenjohtajana Pirkko Työläjärvi, puoluesihteerinä Erkki Liikanen sekä muina varsinaisina jäseninä Matti Ahde, Majjaliisa Nieminen, Pertti Paasio, Sulo Penttilä, Matti Puhakka, Jarmo Rantanen, Pentti Sahi, Risto Tuominen ja Jacob Söderman sekä varajäseninä Riitta Prusti, Kaija Ruukki, Kaarina Suonio, Uolevi Kaukovaara, Mauno Forsman ja Esko J. Ojala.

Matti Ahteen ja Matti Puhakan ollessa valtioneuvoston jäsenenä ja esteellisiä heidän tilallaan puoluetoimikunnan täysivaltaisina jäseninä toimivat Riitta Prusti ja Kaija Ruukki.

Lahden XXXIII puoluekokouksen valitsemina ovat puoluetoimikuntaan kuuluneet puheenjohtajana Kalevi Sorsa, I varapuheenjohtajana Pirkko Työläjärvi, II varapuheenjohtajana Matti Ahde, puoluesihteerinä Erkki Liikanen sekä muina varsinaisina jäseninä Maija-Liisa Nieminen, Pertti Paasio, Pentti Sahi, Matti Puhakka, Jarmo Rantanen, Kalevi Alen, Per-Erik Lundh, Jussi Ranta ja Ruotsalaisen Työväenliiton edustajana Kaj Bärlund sekä varajäseninä Tuulikki Hämäläinen, Esko J. Ojala, Maija-Liisa Järvi, Uolevi Kaukovaara, Markus Aaltonen ja Arpo Heinonen.

Matti Ahteen ja Matti Puhakan ollessa valtioneuvoston jäsenenä edelleen esteellisiä kutsui puheenjohtaja heidän tilalleen puoluetoimikunnan täysivaltaisiksi jäseniksi toistaiseksi Tuulikki Hämäläisen ja Esko J. Ojalan.

Puoluetoimikunnan kokouksiin ovat osallistuneet eduskuntaryhmän puheenjohtaja Olli Helminen, Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliiton puheenjohtaja Matti Tukiainen ja Lahden puoluekokouksen jälkeen puolueuuvoston I varapuheenjohtaja Riitta Prusti.

Puoluetoimikunta on vuoden 1984 aikana pitänyt 36 kokousta, joista pöytäkirjoihin on merkitty 494 pykälää.

4. HALLINNOLLINEN TOIMINTA

Puoluetoimiston hallinto-organisaatioon kuuluvaan työvaliokuntaan ovat puoluetoimikunnan päätöksen mukaisesti kuuluneet puoluetoimikunnan puheenjohtaja, puoluesihteer, puoluetoimiston eri osastojen ja yksiköiden päälliköt, ay-sihteer ja tiedotussihteer.

Kunnallisvaalien 1984 valmistelujen ajan työvaliokunnan kokouksiin ovat osallistuneet myös kaikki puoluetoimiston poliittiset toimitsijat.

Työvaliokunta on käsitellyt puolueen politiikkaan, talouteen ja hallintoon liittyvät kysymykset ja tehnyt niistä päätösehdotuksensa puoluetoimikunnalle sekä käsitellyt puoluetoimiston toimintaan ja talouteen liittyvät asiat.

Puoluetoimiston hallinnollisten ja taloudellisten asioiden valmistelu, ohjaus, valvonta, keskitetyt palvelutoiminnot sekä puolueen järjestö- ja rekisteriasiat on hoidettu hallinto-osastolla.

Hallinto-osaston henkilövahvuus on ollut 26 henkeä.

Osastopäällikkönä on toiminut Maunu Ihalainen, osastosihteerinä Sisko Lipsanen, jaostosihteerinä Martti Åberg, joka on toiminut puoluetoimikunnan ja työvaliokunnan sihteerinä, yhdistysrekisteriasioista ja jäsenasioista vastaavana jaostosihteerinä Eero Jämbäck, toimitsijana Marita Saarinen 22. 2. 1984 saakka ja myyntisihteerinä Rauli Warty 31.10.1984 saakka.

Puoluejohdon sihteerinä on toiminut Liisa Hölttä.

Kertomusvuoden päättyessä oli puolueen jäsenrekisterissä olevien jäsenten määrä 93.872, joista oli miehiä 59.565 ja naisia 34.307, vapaajäseniä 14.073, maksuvapaitajaisia 10.440 ja äänioikeutettuja jäseniä 76.813. Jäsenasiat olivat vuodenvaihteessa hoitamatta 17.062 jäseneltä.

Vuoden 1984 aikana liittyi puolueeseen uusia jäseniä 3.012, samanaikaisesti poistui jäsenyydestä 4.600. Äänioikeutettujen määrä väheni 3.150 jäsenellä. Muita muutoksia jäsenrekisteriin tehtiin 13.082. Jäsenrekisteritapahtumia oli vuoden 1984 aikana yhteensä 20.694.

HI SUUNNITTELUTOIMINTA

1. YLEISTÄ

Suunnittelutoiminnan pääpaino on vuoden aikana ollut puolueen pitkän ja lyhyen tähtäyksen päätöksenteon valmistelussa, kunnallisvaalityön suunnittelussa, ajankohtaisten poliittisten tapahtumien seurannassa ja siihen liittyvässä yhteydenpidossa sekä poliittisen ai-neiston tuottamisessa. Suuri osa tuosta valmistelutyöstä on tapahtunut puoluetoimikunnan asiantuntijatyöryhmässä.

Alkuvuoden toiminnan painopisteet olivat puoluekokouksen ja kunnallisvaalien valmistelu-työssä, ja loppuvuodesta keskityttiin uusien asiantuntijatyöryhmien toiminnan käynnistä-miseen.

Kesän puoluekokousta varten laadittiin esityksiä päätöslauselmaksi periaateohjelman uu-distamisesta, tehtiin selvitys Sosialidemokratian Suunnan seurannasta ja tarkistamistar-peesta, laadittiin luonnos Kannanotoksi sukupuolten tasa-arvosta sekä Oikeuspoliittises-ta kannanotosta, luonnosteltiin päätöslauselmaa koulutuspolitiikasta ja valmistettiin esitys Sisäpoliittiseksi julkilausumaksi. Puoluekokoukselle valmisteltiin myös raportti edellisen puoluekokouksen päätösten toteutumisesta.

Ajankohtaisista kysymyksistä on valmistelu kannanottoluonnoksia puolueen päättävälle eli-mille. Lisäksi on laadittu poliittisesti ajankohtaisista kysymyksistä tiiviitä taustamuistioita keskeisille päätöksentekijöille ja mielipiteen välittäjille.

Puoluetoimikunnan vuonna 1984 antamat julkilausumat ja kannanotot käsittelevät siviilipal-velua (19.1.), hallitustilannetta ja tulo- ja eläkeläisvakuutusta (25.1), tavoitteita hallitusohjelman täsmen-tämiseksi ja täydentämiseksi (9. 2.), työttömyysturvaa (23. 2.), Ekan vaaleja (5. 4.), kunnan ympäristöhallintoa (14. 6.), rakennus- ja kaavoituslainsäädännön uudistamista (16. 8.), eläk-keitä ja erityisesti joustavaa eläkeikää (6. 9.), naisten osuutta kunnallisissa luottamuseli-missä (20. 9.) ja Kansan Sivistysrahaston juhlakeräystä (13. 12.). Puoluetoimikunta antoi pyydetyt lausunnot työaikakomitean mietinnöstä (17. 5.), vaalien tuloslaskentatyöryhmän mietinnöstä (4. 10.) ja yhdistyslakikomitean mietinnöstä (31. 8.).

Puolueneuvoston vuonna 1984 antamat julkilausumat ja kannanotot käsittelevät Ekan vaa-leja, kansainvälistä tilannetta, liikuntapolitiikkaa, tulopoliittista kokonaisratkaisua (kaikki 8. 3.). 8. 3. kokouksessa annettiin myöskin kunnallisvaalijulistus, jonka otsikoksi tuli "Tulevai-suudesta päätetään tänään". Syyskokouksessa 21.—22.11. tehtiin laaja päätöslauselma ta-voiteista puolueen työssä sekä julkilausuma, jossa käsiteltiin kansainvälistä tilannetta, eri-tyisesti kehitysyhteistyömäärärahojen lisäämistä, yhteisymmärryksen ja yhteistyön politiik-kaa, Nokian irtisanomisia ja työriitojen pelisääntökomiteaa, hallitusyhteistyön tavoitteita,

Suomen ruotsinkielisen vähemmistön asemaa sekä inhimillisen kunnallispolitiikan toteuttamista.

SDP järjesti 28. 3. aluepoliittisen seminaarin.

2. HENKILÖKUNTA

Suunnittelusihteeristön päällikkönä on toiminut suunnittelupäällikkö Markku Hyvärinen. Hänen ollessaan virkavapaana 13. 10.—30.11. osaston vastaavana toimi Paula Parmanne. Suunnittelusihteerinä ovat toimineet Paula Parmanne ja Pentti Puoskari (30. 6. saakka) ja arkistonhoitajana Anneli Koivisto. O.t.o. suunnittelusihteerinä on toiminut 1. 9. lähtien Pentti Puoskari, ja Matti Mikkonen oli suunnittelusihteerinä 24. 10.—21. 12. Äitiyslomalla ollut Sirpa Paltamo palasi osastosihteerin tehtäviin 1. 8. Hänen sijaisenaan toimi 1. 1.—30. 6. Marja Peltonen.

3. TYÖRYHMÄT

Puoluetoimikunnan apuelimikseen nimittämät asiantuntijatyöryhmät toimivat käytännössä osana suunnittelusihteeristöä. Työryhmät ovat laatineet ohjelmia, valmistelleet kannanottoja ja taustamuistioita ajankohtaisista kysymyksistä sekä järjestäneet seminaareja.

Puoluekokoukseen päättivät työnsä vanhat työryhmät (suluissa nimittämispäivä):

Aluepoliittinen työryhmä (8.10.1981): pj. Risto Tuominen, vpj. Kari Kortelainen, siht. Antti Romppanen sekä jäsenet Aimo Ajo, Mikko Elo, Seppo Jaakonsaari, Annikki Karvonen, Eero Kuosmanen, Erkki Laatto, Jurkka Linna, Tapio Lehto, Ylermi Runko, Rauno Saari, Sirpa Saari ja Kerttu Törnqvist.

Asuntopoliittinen työryhmä (8. 10. 1981): pj. Jarmo Rantanen, vpj. Hannu Tapiola, siht. Risto Kippola sekä jäsenet Pekka Alanen, Hannu Alanoja, Ben Grass, Risto Laitila, Olavi Lehtinen, Antti Leskinen, Teuvo Lindström, Matti Louekoski, Esa Mäisti, Ossi Paukku, Aulis Pöyhönen ja Matti Väisänen.

Koulutuspoliittinen työryhmä (8. 10. 1981): pj. Kaija Ruukki, vpj. Erkki Aho, siht. Pentti Arajärvi sekä jäsenet Pirkko Aro, Anita Haataja, Vuokko Korpinen, Toivo H. Laine, Veli Lehtinen, Heikki Mäenpää, Arja Ojala, Heikki Punnonen, Alpo Reinivaara, Aarre Salonen, Heikki Seppälä, Reijo Virtanen, Jukka Vuorinen ja Pentti Öhman.

Kulttuuripoliittinen työryhmä (8. 10. 1981): pj. Arvo Salo, vpj. Anu Kaipainen, siht. Kari Poutasuo sekä jäsenet Lauri Ahlgren, Pekka Gronow, Knut Drake, Pentti Holappa, Merja Hurri, Matti Hynynen, Jari-Pekka Jyrkänne, Kalevi Kahra, Riitta Kaljunen, Seppo Kankainen, Matti Kassila, Risto Kivelä, Pentti Lahti-Nuuttila, Altti Lammi, Aarne Laurila, Heikki Peltonen, Mirjam Polkunen, Elvi Puhakka, Yrjö Juhani Renvall, Seppo Saherma, Elis Sella, Yrjö Sotamaa, Jani Uhlenius ja Leena Vihola.

Maaseutupoliittinen työryhmä (15. 10. 1981): pj. Jouko Tuovinen, vpj. Pertti Parmanne, siht. Seppo Hassinen sekä jäsenet Karl Eriksson, Matti Hannula, Leo Happonen, Lasse Hellman, Seija Huhdanmäki, Onni Korhonen, Mauri Leivo, Kalervo Lindroos, Erkki Lähde,

Reino Lönnblad, Pekka Morri, Martti Pajari, Pekka Patosaari, Väinö Syväniemi, Hannes Tiainen, Heikki Vendelin ja Raimo Lindlöf.

Oikeuspoliittinen työryhmä (1.10.1981): pj. Kaarina Suonio, vpj. Jouko Skinnari, sihteerit Hannu Takala ja Jyrki Tala sekä jäsenet Aulis Aarnio, Kaarina Buure-Hägglund, Olavi Heinonen, Virpi Hertzberg, Kai-Erik Kalima, Juhani Kivihalmes, Antti Kivivuori, Liisa Paasivuori-Viitanen, Kirsti Palanko-Laaka, Teuvo Pohjolainen ja Jacob Söderman.

Periaateohjelmatoimikunta (2. 9. 1982): pj. Kalevi Sorsa, sihteerit Markku Hyvärinen ja Pentti Puoskari sekä jäsenet Aulis Aarnio, Pirjo Ala-Kapee, Veikko Helle, Matti Hynynen, Pertti Hynynen, Aimo Kairamo, Marja Kavonius, Timo Koivisto, Risto Kolanen, Pekka Kuusi, Marja Lehto, Erkki Liikanen, Matti Linnanahde, Paavo Lipponen, Per-Erik Lundh, Paavo Löppönen, Jorma Myllyniemi, Jukka Paastela, Sulo Penttilä, Jussi Pikkusaari, Seppo Saherma, Yrsa Stenius, Pirkko Työläjäarvi, Veikko O. Veilahti ja Jorma Västlund. Lisäksi toimikuntaan kuuluu asiantuntijajäseniä.

Perinnepoliittinen toimikunta (27. 1. 1983): pj. Olavi Hurri, siht. Esa Lahtinen sekä jäsenet Pirjo Ala-Kapee, Jukka Eenilä, Alf-Erik Helsing, Maunu Ihala, Jorma Kalela, Kari Poutasuo ja Tero Tuomisto.

Sosiaalipoliittinen työryhmä (1.10. 1981): pj. Matti Puhakka, vpj. Aulikki Kananoja, siht. Tapani Koski sekä jäsenet Matti Heikkilä, Leena Heinonen, Tuulikki Hämäläinen, Lauri Kaarisalo, Marianne Laxen, Pekka Morri, Terttu Mäkinen, Esko J. Ojala, Pertti Paakkinen, Kari Puro, Antti Suominen ja Leena Välimäki.

Talouspoliittinen työryhmä (17. 9. 1981): pj. Jermu Laine, vpj. Pertti Sorsa, siht. Raimo Sailas sekä jäsenet Teemu Hiltunen, Reino Hjerpe, Erkki Liikanen, Seppo Lindblom, Paavo Lipponen, Peter Muurman, Heikki Oksanen, Riitta Prusti, Jukka Tammi, Eero Tuomainen ja Antero Tuominen.

Tasa-arvoasiain työryhmä (1.10.1981): pj. Riitta Prusti, vpj. Matti Haapakoski, siht. Risto Juntunen sekä jäsenet Juhani Hietanen, Marianne Laxen, Juhani Luhtanen, Johanna Mannila-Kaipainen, Eine Mikkonen, Helvi Ollikainen, Pentti Sahi, Jouko Skinnari ja Eeva-Liisa Tuominen.

Teollisuuspoliittinen työryhmä (29.10.1981): pj. Pirkko Työläjäarvi, vpj. Jermu Laine, sihteerit Maunu Harmo ja Tuomo Silaste sekä jäsenet Tapani Eriing, Raimo Huovinen, Tarmo Hyvärinen, Toivo Lepistö, Markku Mäkinen, Eila Nevalainen, Sulo Penttilä, Asko Puumalainen, Eero Rantala, Ulf Sundqvist, Teuvo Varjas ja Veikko Vuorikari.

Terveyspoliittinen työryhmä (1.10. 1981): pj. Maija Anttila, vpj. Olli Helminen, siht. Matti Rimpelä (31. 10. 83 asti), Osmo Saarela (sihteerinä 1. 11. 83 lähtien) sekä jäsenet Arja Alho, Martti Hussi, Simo Kokko, Kimmo Leppo, Antti Moisio, Salme Pihl, Kari Piskonen, Matti Rajala, Jorma Rantanen, Matti Rimpelä, Sinikka Rokka, Ulla Ropponen ja Markku Toropainen.

Tiede- ja teknologiatyöryhmä (13. 5. 1982): pj. Aulis Aarnio, vpj. Elisabeth Helander ja sihteerit Niilo Jääskinen ja Risto Nevalainen sekä jäsenet Matti Ahtiainen, Marja Kavonius, Jukka Kivi, Risto Kolanen, Paavo Löppönen, Mikko Niemi, Juhani Puikkonen, Antti Romppanen, E.O. Seppälä, Kaarina Suonio ja Ari Ylönen.

Tietojärjestelmäpoliittinen työryhmä (22. 4.1982): pj. Matti Louekoski, vpj. Jussi Linna-
mo ja siht. Paula Tiihonen sekä jäsenet Leif Engfelt, Christer Granskog, Matti Haapala,
Harri Havia, Jukka Kivi, Seppo Nevala, Majjaliisa Nieminen, Martti Pajari, Kirsti Palanko-
Laaka, Antti Siikavirta, Folke Sundqvist ja Matti Toivainen.

Työelämän uudistamistyöryhmä (1. 10. 1981): pj. Per-Erik Lundh, vpj. Pirjo Ala-Kapee,
sihteeri Heikki Aintila ja Pekka Aro sekä jäsenet Pirkko Hemmilä, Pertti Hynynen, Jukka
Kallio, Marja Kavonius, Matti Kopperi, Aarne Lehtonen, Toivo Lepistö, Marja-Liisa Riskilä,
Matti Salmenperä, Esa Svanljung ja Eero Tuomainen.

Työllisyyspoliittinen työryhmä (1. 10. 1981): pj. Matti Ahde, vpj. Pertti Paasio, siht. Arja
Jussila sekä jäsenet Pekka Hemmilä, Raija Jokinen, Hannu Kauppi, Arvo J. Kämppi, Riitta
Martiskainen, Erkki Meriläinen, Matti Mikkola, Peter Nyberg, Holger Quick, Raimo Sailas
ja Jukka Vainio.

Ympäristö- ja yhdyskuntapoliittinen työryhmä (29. 10. 1981): pj. Kaj Bärlund, vpj. Liisa
Jaakonsaari, siht. Anna-Riitta Vallin sekä jäsenet Camilla von Bonsdorff, Matti Hannula,
Jorma Heinonen, Juha Hämäläinen, Jouko Högmänder, Kimmo Karimo, Johannes Koikka-
lainen, Antti Kulmala, Esko Lehti, Olli Ojala, Jukka Pakkala, Hannu Penttilä, Pekka Sarkki-
nen, Olavi Syrjänen ja Pentti Äman.

28. 2. 1984 sai työnsä valmiiksi puoluetoimikunnan asettama määräaikainen työryhmä, jo-
ka selvitteli valtion tehtävien yksityistämistä sekä valtion virastojen ja laitosten yksityisen
työvoiman käyttöä koskevia perusteita. Työryhmän puheenjohtajana toimi Matti Louekoski
ja jäsenenä Hannu Anttonen, Kari Korpela, Matti Linnanahde, Markku Mäkinen, Aulis Sa-
lin, Ritva Viljanen ja Jan VVingisaar.

Puoluekokouksen jälkeen syksyllä alettiin koota uusia työryhmiä. Puoluetoimikunta teki
päätöksen, että työryhmytyöskentelyn luonnetta uudistetaan. Perustetaan toimikuntia,
jotka ovat toiminnassa koko puoluekokouskauden, toimivat yhteydenpitoeliminä ja keskus-
telufoorumina sektorin sosialidemokraattisille luottamusmiehille ja asiantuntijoille, sekä
työryhmiä, joilla on suppeampi kokoonpano, täsmällisempi työtehtävä ja useissa tapauk-
sissa rajallinen toiminta-aika. Syksyn aikana nimitettiin seuraavat työryhmät ja toimikunnat
(suluissa nimittämispäivä):

Aluepoliittinen toimikunta (15. 11. 1984): pj. Hannu Tapiola, vpj. Risto Tuominen, siht.
Sirpa Saari sekä jäsenet Sten-Erik Abrahamsson, Aimo Ajo, Ulla Blomberg, Seppo Jaa-
konsaari, Marjatta Kajan, Kari Kortelainen, Eero Kuosmanen, Erkki Laatto, Tapio Lehto,
Pekka Myllyniemi, Jussi Niemi, Margit Ranta, Ylermi Runko, Risto Tienari ja Kerttu Törn-
qvist.

Asuntopoliittinen työryhmä (8. 11. 1984): pj. Jarmo Rantanen, vpj. Päivikki Raitis, siht.
Sisko Seppä sekä jäsenet Hannu Alanoja, Ben Grass, Eeva Laitila, Risto Laitila, Veijo Leh-
to, Olavi Lehtinen, Antti Leskinen, Teuvo Lindström, Ossi Paukuu, Salme Pihl, Olavi Syrjä-
nen, Kaija Tommila ja Matti Väisänen.

Korkeakoulu- ja tiedepoliittinen toimikunta (5. 11. 1984): pj. Markus Aaltonen, vpj. Aulis
Aarnio, siht. Ulla Ekberg-Piimies ja jäsenet Elisabeth Helander, Matti Hosia, Tatu Leino-
nen, Hannu Mäkinen, Irmeli Niemi, Veli-Mikko Niemi, Tuuliikki Nurminen, Keijo Paunio, Es-
ko Rieppula, Matti Rimpelä, Allan Rosas, Liisa Santti, Esko Olavi Seppälä, Liisa Uusitalo
ja Ari Ylönen.

Koulutuspoliittinen toimikunta (15. 11. 1984): pj. Pirjo Ala-Kapee, vpj. Arpo Heinonen, siht. Keijo Voudinmäki ja Anna-Liisa Sirjamo sekä jäsenet Erkki Aho, Kyllikki Ahlgren, Pirkko Aro, Eija Hietanen, Pentti Jokela, Jari-Pekka Jyrkänne, Tapio Karjalainen, Kaija Koms, Vuokko Korpinen, Heli Kuusi, Toivo H. Laine, Veli Lehtinen, Heikki Mäenpää, Arja Ojala, Heikki Punnonen, Alpo Reinivaara, Aarre Salonen, Liisa Tommila, Iiris Varto, Sirkka-Liisa Vehviläinen, Mats Nyby, Timo Roos ja Kari Urpilainen.

Kulttuuripoliittinen toimikunta (15. 11. 1984): pj. Pirkko Työläjärvi, vpj. Pentti Lahti-Nuutila, siht. Kai Poutasuo ja Riitta Seppälä sekä jäsenet Lauri Ahlgren, Pekka Gronow, Knut Drake, Katarina Eskola, Pentti Holappa, Merja Hurri, Teppo Johansson, Kalevi Kahra, Matti Kassila, Risto Kivelä, Aarne Laurila, Irmeli Niemi, Elli Ojaluoto, Heikki Peltonen, Eila Penanen, Mirjam Polkunen, Arto Polso, Yrjö Juhani Renvall, Seppo Saherma, Arvo Salo, Auvo Sarmanto, Elis Sella, Yrjö Sotamaa, Riitta Järvisalo-Kanerva ja Marja-Liisa Tykkyläinen.

Liikenne- ja viestintäpoliittinen työryhmä (15.11.1984): pj. Jussi Ranta, vpj. Eila Hyppönen, siht. Matti Linnanahde ja Martti Mäkinen sekä jäsenet Matti Anderzen, Pekka Gronow, Tuomas Harpf, Leena Häyrinen, Raili Kangas, Kari Korpela, Kaj-Peter Mattsson, Rolf Paqvalin, Seppo Heikki Salonen, Leena Seretin, Lauri Sivonen, Martti Tieaho, Helinä Tuominen, Pertti Tuomola, Kai Törnblom, Seppo Westerlund, Marja Liisa Viherä, Pertti Hietala, Sakari Knuuttila, Reino Paasilinna, Pekka Starast ja Seppo Tikka.

Maaseutupoliittinen työryhmä (15. 11. 1984): pj. Esa Ihalainen, vpj. Tuulikki Hämäläinen, siht. Seppo Hassinen sekä jäsenet Markku Aholainen, Matti Hannula, Leo Happonen, Lasse Hellman, Heikki Horila, Markku Houni, Seija Huhdanmäki, Seija Jaakkola, Onni Korhonen, Mauri Leivo, Martti Luukko, Erkki Lähde, Pekka Morri, Esa Mäisti, Pertti Parmanne, Pekka Patosaari, Leena Simonen, Heikki Vendelin, Aarno, von Bell, Kari Rajamäki ja Kerttu Törnqvist.

Periaateohjelmatoimikunta (6. 9. 1984): pj. Kalevi Sorsa, siht. Pentti Puoskari ja Markku Hyvärinen sekä jäsenet Aulis Aarnio, Matti Ahde, Camilla von Bonsdorff, Tapani Erling, Pertti Hynynen, Aimo Kairamo, Marja Kavonius, Risto Kolanen, Marja Lehto, Erkki Liikainen, Per-Erik Lundh, Paavo Löppönen, Timo Mielonen, Eila Nevalainen, Heikki Oksanen, Jussi Pikkusaari, Juhani Simojoki, Vappu Taipale, Kaija Tukiainen, Eero Tuomainen, Pirkko Työläjärvi ja Veikko O. Veilahti.

Sosiaalipoliittinen toimikunta (15.11.1984): pj. Maija Liisa Järvi, vpj. Vappu Taipale, siht. Anja Leppo ja Pentti Arajärvi sekä jäsenet Arja Alho, Maija Anttila, Tarja Halonen, Matti Heikkilä, Rakel Hiltunen, Lauri Kaarisalo, Aulikki Kananoja, Ulla Kukkonen, Marianne Laxen, Pekka Morri, Esko J. Ojala, Kari Puro, Osmo Saarelna, Veikko Simpanen, Gustav Teir, Jukka Vainio, Kari Välimäki, Tuula Paavilainen, Jorma Rantanen ja Lea Savolainen.

Perhepoliittinen jaosto (15.11.1984): pj. Tarja Halonen, siht. Ulla Kukkonen sekä jäsenet Leena Burman, Klaus Halla, Veijo Kavonius, Tarja Kumpulainen, Matti Marjanen, Terttu Mäkinen, Pirkko Lehtinen, Marianne Laxen, Markku Toropainen, Jukka Vainio ja Jouko Skinnari.

Sosiaalihuoltojaosto (15.11. 1984): pj. Aulikki Kananoja, siht. Matti Heikkilä sekä jäsenet Aira Heinänen, Leena Heinonen, Esko Hänninen, Tellervo Kling, Marja-Liisa Kunnas, Klaus Mäkelä, Pertti Paakkinen, Markku Ruohonen ja Paula Eenilä.

Sosiaalivakuutus- ja eläkejaosto (15. 11. 1984): pj. Pekka Morri, siht. Kari Välimäki sekä

jäsenet Eeva Ahokas, Veijo Jalava, Lauri Kaarisalo, Tapani Koski, Aaro Kärkkäinen, Kari Pekkonen, Juhani Salminen, Matti Savola, Kaija-Leena Sinkko, Antti Suominen, Juhani Talonen, Leena Välimäki, Olli Helminen ja Jorma Rantanen.

Terveyspoliittinen jaosto (15. 11. 1984): pj. Arja Alho, siht. Osmo Saarelma sekä jäsenet Martti Hussi, Kaisa Kauppinen-Toropainen, Sirkka Kurki, Kimmo Leppo, Leena Luhtanen, Antti Moisio, Kari Piskonen, Pertti Pitkänen, Matti Rajala, Sinikka Rokka, Martti Lähdesmäki ja Maija Rajantie.

Talouspoliittinen työryhmä (15. 11. 1984): pj. Erkki Liikanen, vpj. Peter Muurman, siht. Jorma Vanninen sekä jäsenet Reino Hjerpe, Pekka Korpinen, Elina Lehto-Taipale, Seppo Lindblom, Eila Nevalainen, Heikki Oksanen, Asko Puumalainen, Raimo Sailas, Tuire Santamäki, Pertti Sorsa, Jukka Tammi, Eero Tuomainen, Antero Tuominen, Juhana Vartiainen ja Jermu Laine.

Työelämän uudistamistoimikunta (15. 11. 1984): pj. Per-Erik Lundh, vpj. Risto Ahonen, siht. Jorma Palola ja Raila Kangasperko sekä jäsenet Heikki Aintila, Jukka Gustafsson, Pirkko Hemmilä, Jukka Kallio, Marja Kavonius, Martti Koivisto, Matti Kopperi, Iiris Niemi, Kirsti Palanko-Laaka, Marja-Liisa Riskilä, Tuula Ruokonen, Matti Salmenperä, Laura Simpanen, Eero Tuomainen, Reijo Lindroos ja Juhani Surakka.

Työllisyyspoliittinen työryhmä (15.11.1984): pj. Paavo Lipponen, vpj. Anna-Liisa Piipari, siht. Antti Romppanen sekä jäsenet Christer Granskog, Pekka Hemmilä, Arja Jussila, Kristiina Karlin, Hannu Kauppi, Timo Kauppinen, Markku Kivelä, Matti Kivikoski, Martti Luuko, Riitta Martiskainen, Leevi Melametsä, Terttu Mellin, Hannu Paju, Juha Palosuo, Marja Pirkkalainen, Heikki Rinne, Olli Rätty, Esko Vatanen, Juha Vehviläinen, Jorma Vilhunen, Anneli Yrjänäinen, Sinikka Hurskainen-Leppänen ja Mikko Rönnholm.

Ympäristöpoliittinen työryhmä (15.11.1984): pj. Kaj Bärlund, vpj. Liisa Jaakonsaari, siht. Hannu Penttilä ja Anna-Riitta VVallin sekä jäsenet Camilla von Bonsdorff, Juha Eskelinen, Sirkka Hautajärvi, Jorma Heinonen, Jouko Högmänder, Kimmo Karimo, Erkki Kellomäki, Antti Kulmala, Raimo Latja, Eine Mikkonen, Olli Ojala, Petri Paavolainen, Ulla Rimpelä, Timo Sinisalo, Pentti Äman ja Jouko Tuovinen.

Lisäksi perinnepoliittinen toimikunta on jatkunut entisessä kokoonpanossaan.

IV JÄRJESTÖTOIMINTA

1. YLEISTÄ

Kertomuskaudella olivat järjestötoiminnan pääkohteet puoluekokousedustajaa vaalit, E-osuuskunta EKAN piirivaltuustojen jäsenten vaalit, puoluekokous oheistapahtumineen, kunnallisvaaliehdokkaiden asettaminen sekä kunnallisvaalikampanja.

Puolueäänestys puoluekokousedustajien valitsemiseksi suoritettiin 19.—20. 2., Helsingin, Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Satakunnan piirien alueella kuitenkin 26.—27. 2. 1985.

Vaaliyhtymiä muodostettiin yhteensä 177, edustajat valittiin ilman äänestystä 94 vaaliyhtymästä ja vaalilla 83 vaaliyhtymästä. Äänestysviikkaudeksi muodostui n. 33 %. Puoluekokousedustajia oli yhteensä 360, joista miehiä 277 ja naisia 83. Edustajien keski-ikä oli 45,1 vuotta.

Puoluekokouksen yhteydessä järjestettiin neljä kokouksen teemoihin liittyntä keskustelutilaisuutta, n. 20 eri järjestöjen ja ammattiryhmien tilaisuutta, iltajuhla Lahden Suurhallissa, pääjuhla Urheilukeskuksen mäkikatsomossa sekä huomionosoitukset sodissa kaatuneiden haudoilla ja Punavankimuistomerkillä sekä Eetu Salinin ja Hennalan muistomerkeillä.

Puoluetoimiston järjestöosaston päällikkönä toimi 1. 2. alkaen Jorma VVestlund, järjestösihteerinä 30. 9. saakka Juhani Hietanen, kunnallisasiain sihteerinä Kari Laitinen, koulutussihteerinä Teuvo Ikonen, ammattiyhdistyssihteerinä Hannu Anttonen 30. 9. saakka ja Juhani Hietanen 1.10. alkaen, ammattiyhdistystoimitsijana Matti Kouri, E-osuusliikkeeseen ja liikuntapolitiikkaan liittyviä asioita hoitavana toimitsijana Erkki Gröndahl, puhujavälitystä hoitavana toimitsijana Marita Saarinen 23. 2. alkaen sekä järjestötoimitsijana Rauli VVarto 1. 11. alkaen. Osastosihteerinä toimi Irja Hyvönen ja kurssisihteerinä Kaija Issakainen.

Järjestöasiain toimikunta

Puoluetoimikunnan asettaman järjestöasiain jaoston tehtävänä on ollut koordinoita, kehittää ja seurata puolueen järjestötoimintaa sekä järjestöllistä yhteistyötä puolueen sisar- ja yhteistyöjärjestöjen kanssa. Jaoston puheenjohtajana oli Uolevi Kaukovaara, varapuheenjohtajana Marjaliisa Nieminen sekä jäsenenä Rakel Hiltunen, Aarre Lauliainen, Timo Hauki-lahti, Lauri Ihalainen, Leena Simonen, Marja-Liisa Kunnas, Leena Toivonen, Kimmo Järvinen, Risto Talonen, Raimo Railo, Seppo Virtanen, Aulikki Littu, Seppo Ruotsalainen ja Matti Mansikka. Jaoston sihteerinä on toiminut Juhani Hietanen. Kertomusvuoden aikana jaosto piti kaksi kokousta.

33. puoluekokouksen valitsema puoluetoimikunta asetti järjestöasiain toimikunnan, jonka tehtävä on sama kuin aiemman järjestöasiain jaoston. Toimikunnan puheenjohtajana oli Maijaliisa Nieminen, jäseninä Rakel Hiltunen, Aarre Lauliainen, Aarre Rinne, Pekka Sarkkinen, Leena Simonen, Merja Oksanen, Leena Toivonen, Markku Kankaala, Risto Talonen, Esko Ranto, Ilpo Siimes, Aulikki Littu, Seppo Ruotsalainen, Marja-Liisa Kunnas ja Jorma VVestlund.

Sihteereinä ovat toimineet Erkki Gröndahl ja Rauli VVarto. Kertomusvuoden aikana toimikunta piti kaksi kokousta valmistellen puolueen toimintasuunnitelmaa vuodeksi 1985 järjestötoiminnan osalta.

Toimitsijakokoukset

Kunnallisvaalikampanjan valmistelua varten puolutoimisto järjesti 29. 1. kunnallisjärjestöjen päätoimisten sihteereitten ja toimitsijoiden yhteisen tilaisuuden.

Puoluetoimiston järjestöosaston, piirisihteereitten ja piirittoimitsijoiden järjestöpoliittisia asioita käsitellyt tilaisuus järjestettiin 14.—15. 2.

Puoluetoimiston ja puoluejärjestöjen toimitsijoiden yhteiskokous järjestettiin 27.-28. 8. Mukana olivat myös sisar- ja yhteistyöjärjestöjen edustajat.

Piirisihteeripalavereita on järjestetty 8. 3., 4. 4., 16. 5., 27. 9., 24. 10. ja 11.—13. 12.

2. AMMATTIYHDISTYSTOIMINTA

Yleistä

Neuvottelut keskitetystä työmarkkinaratkaisusta käynnistyivät vuoden 1983 lopulla. Työnantajien taholla ei ilmennyt neuvottelujen aikana halukkuutta keskitettyyn ratkaisuun. Työntekijäpuolen järjestöjen kesken yhteistyö ja yhteisten tavoitteiden asettelu sujui melko hyvin. Vain AKAVA irrottautui sopimuksen ratkaisuvaiheissa keskitetystä linjasta keskusjärjestön korkeammin palkattujen ryhmien painostuksen vuoksi.

Palkansaajajärjestöjen tavoitteissa korostettiin työllisyyttä turvaavan ja inflaatiota hillitsevän ratkaisun aikaansaamista. Tavoitteisiin sisällytettiin myös esitykset työajan lyhentämisestä, työttömyysturvan uudistamisesta ja matalapalkkaisten aseman parantamisesta.

Työnantajain taholta tehtiin neuvotteluissa aikaisempien etujen heikentämiseenkin tähtääviä esityksiä. Neuvottelut muodostuivat vaikeiksi, ja helmikuun puolivälissä jouduttiin toteamaan, ettei neuvottelutulosta ole saavutettu.

SAK:n johdolla valmistauduttiin liioittein toteutettaviin työtaistelutoimenpiteisiin, jotka suunniteltiin asteittain laajentuviksi maaliskuun 6.—17. päivän väliseksi ajaksi. Myös TVK ja STTK tekivät omat päätöksensä työtaistelutoimista.

Laajojen työtaistelujen uhka pakotti työnantajat uudelleen neuvottelupöytään, joissa ei kuitenkaan tapahtunut ratkaisevaa edistymistä. Täysin lukkiutuneen tilanteen välttämiseksi

ryhdyttiin viime hetkellä sovitteluun osapuolten välillä. Pääministeri kutsui tulopoliittiseksi selvitysmieheksi Matti Pekkasen.

Pekkanen rakensi välitysesityksensä ja jätti sen osapuolille 4. 3. 1984 pyytäen vastausta esitykseen seuraavaan päivään mennessä. Hän tulkitsi kaikkien osapuolten, AKAVAA lu-
kuunottamatta, antaneen esitykseen myönteisen vastauksen.

Ratkaisusta muodostui laaja-alainen ja kestoaltaan kaksivuotinen. Palkkaratkaisun tavoit-
teena oli inflaatiota hillitsevä linja, ja näin palkankorotusten taso oli maltillinen. Työaikaa
sovittiin lyhennettäväksi 32 tuntia vuodessa niiden osalta, joiden työaika on 40 tuntia vii-
kossa. Julkisella sektorilla lyhennys on 16 tuntia. Merkittäväksi uudistukseksi muodostui
myös työttömyysturvan kokonaisuudistus.

Työehtosopimusjärjestelmää kehittämään päätettiin asettaa komitea, jolle annettiin määrä-
aikaa syyskuun loppuun 1985.

Työehtosopimusten rikkomisesta määrättyjen hyvityssakkojen enimmäismääriä päätettiin
korottaa yksityisten henkilöiden ja työntekijäjärjestöjen osalta yhdeksänkertaisiksi ja yksit-
täisten työnantajain osalta yhdeksänkymmenkertaisiksi.

AKAVAn jäseninä olevat opettajat, lääkärit, sosiaalityöntekijät ja kirjastonhoitajat eivät yhty-
neet keskitettyyn ratkaisuun, ja näitä ryhmiä edustavat liitot joutuivat turvautumaan lakkoi-
hin tavoitteiden saavuttamiseksi.

SAK:n liitoista Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto ja Liiketyöntekijäin Liitto ryhtyivät myös
lakkoon tavoitteenaan matalapalkka-alojen erilliskorotuksen turvaaminen.

Vaikka irrottautumisia keskitetystä ratkaisusta tapahtuikin, voidaan todeta ratkaisun puittei-
den kestäneen. Toimihenkilölakot ja sopimusjärjestelmän kehittämistoimien vitkainen edis-
tyminen ovat kuitenkin luoneet työmarkkinoille aiempaa suurempia jännitteitä. Lopullinen
arvio sopimuksen kokonaisannista voidaan tehdä vasta vuoden 1986 alkaessa.

Ammattiyhdistysväen koulutusta suoritettiin puolueen muun koulutustoiminnan osana.
Koulutustoiminta keskittyi lähinnä eri järjestöjen ryhmäkoulutukseen.

Ammattiyhdistystoimikunnan puheenjohtajana toimi Kalevi Sorsa, varapuheenjohtajina
Pertti Viinanen ja Jorma Reini sekä jäseninä Erkki Liikanen, Per-Erik Lundh, Raimo Kanto-
la, Pertti Ahonen, Sulo Penttilä, Riitta Prusti, Nils Komi, Matti Huuskonen, Ulla Aittokoski,
Reijo Virtanen ja Matti Mansikka. Toimikunnan sihteereinä toimivat Hannu Anttonen, Matti
Kouri ja Pirkko Heikura. Toimikunta kokoontui 8 kertaa.

Kokouksessaan 4.10. puoluetoimikunta asetti ammattiyhdistystoimikunnan puoluekokous-
kaudeksi 1984—1987. Puheenjohtajana toimi Kalevi Sorsa, varapuheenjohtajina Pertti Vii-
nanen, Riitta Prusti, Jorma Reini ja Ulla Aittokoski sekä jäseninä Erkki Liikanen, Jorma
Vestlund, Raimo Kantola, Lauri Ihalainen, Per-Erik Lundh, Pertti Ahonen, Pekka Salonen,
Antero Mäki, Kauko Suhonen, Pekka Sarkkinen, Nils Komi, Salme Pihl, Tuulikki Väliniemi,
Aulikki Luttu, Matti Huuskonen, Seppo Ruotsalainen ja Reijo Virtanen. Sihteereinä toimivat
Juhani Hietanen, Matti Kouri ja Merja Roos. Toimikunta kokoontui kolme kertaa.

SAK:n liitot

SAK:n liitoista neljä piti liittokokouksensa v. 1984. Lisäksi **Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestöllä** oli edustajakokouksensa. Toimihenkilöjärjestöistä viidellä oli liittokokous, ja keskusjärjestöistä **TVK:lla** oli edustajakokouksensa.

Suomen Merimies-Unionin kokous oli 7.-8. 5. Liiton puheenjohtajana jatkaa edelleen Reijo Anttila.

Suomen Sähköalantyöntekijäin liitto piti liittokokouksensa 23.-26. 8. Liiton puheenjohtajaksi valittiin edelleen Vilho Pekkonen. Hänen siirtyessä eläkkeelle alkaneella edustajakokouskaudella valittiin hänelle seuraajaksi liiton lakimies Seppo Salisma. Liiton kokousedustajaa vaalissa kansandemokraatit nostivat kannatustaan n. 5 prosenttiyksiköllä sosialidemokraattien kustannuksella.

Tekstiililaitosmiesten liiton kokous oli 1.—2. 6. Liiton piirissä ei tapahtunut poliittisia siirymiä ryhmien välillä, ja liiton puheenjohtajana jatkaa edelleen Matti Hyvönen.

Suomen Poliisien liiton liittokokous oli 30. 5.—1. 6. Liitto teki kokouksessaan päätöksen erota SAK:sta ja liittyä TVK:n jäsenjärjestöksi. Liiton puheenjohtajana on edelleen kokoomuslainen.

Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestön VTY:n edustajakokous oli 11.—13. 6. Järjestön puheenjohtajana jatkaa kesäkuuhun 1985 saakka Unto Keijonen Rautatieläisten liitosta. Häntä seuraa puheenjohtajana Raimo Rannisto, joka toimii VTVL:n sihteerinä.

Muut liitot

Voimasuhteet eri liittojen hallinnossa ovat kehittyneet vuoden aikana lievästi sosialidemokraattien hyväksi. Toimihenkilösektorilla on tapahtunut myös puolueen jäsenmäärän kasvua.

Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto TVK piti kokouksensa 21.—24. 5. 1984 Dipolissa. Kokouksessa oli enemmän sosialidemokraattisia edustajia kuin koskaan aikaisemmin. 404 edustajasta oli 101 eli 25 % puolueen jäseniä.

Keskusjärjestön toiseksi puheenjohtajaksi valittiin Riitta Prusti (sd). Hallitukseen valittiin 5 sd, 2 kok, 2 lib. ja 5 muuta porvarillisesti ajattelevaa henkilöä. Valtuustoon sosialidemokraatit saivat 27 edustajaa 105:stä.

Suomen Apuhoitajaliitto piti kokouksensa 4—5. 5. 1984 Finlandia-talossa. Liiton puheenjohtajaksi valittiin Salme Pihl (sd). Hallituksessa vasemmistolla on enemmistö puheenjohtajan äänellä. Voimasuhteet ovat 7 sd, 1 kd, 3 kepu, 3 kok, 1 RKP ja 1 sitoutumaton. Valtuustossa on "sitoutumattomilla" enemmistö. 42:sta on sosialidemokraatteja 18.

Pankkihenkilöliiton kokous oli 14.—16. 5. 1984 Aulangolla. Puheenjohtajana jatkaa Pauli Salmio (sd). Varapuheenjohtajaksi valittiin keskustalainen. Valtuuston voimasuhteet ovat vasemmistoenemmistöiset käytännön asioissa. Hallituksessa on sosialidemokraateilla 5 paikkaa 10:stä.

Vakuutusväen Liiton kokous oli 17.-19. 5. 1984 Dipolissa. Liiton vaalit pidettiin 16.—17. 2. 1984. Vaaleissa sosialidemokraatit olivat ensimmäistä kertaa omana vaaliliittona. Edellisessä vaalissa 48 puolueen jäsentä ja 20 kannattajaa tuli valituiksi, nyt 64.

Liiton puheenjohtajana jatkaa kokoomuslainen. Hallituksessa on 4 sosialidemokraattia 13:sta.

Kunnallisvirkamiesliiton kokous oli 21.—23. 10. 1984 Dipolissa. Puheenjohtajana jatkaa kokoomuslainen. Hallituksen 14 jäsenestä vain 3 on sosialidemokraatteja. Valtuustossa suhde on sama.

Kuntien Teknillisten Keskusliitto piti kokouksensa 27.-28. 10. 1984. Liiton puheenjohtajana jatkaa sitoutumaton. Hallituksen 18 jäsenestä on sosialidemokraatteja kaikkiaan 11.

Kansainvälinen toiminta

Pohjoismaiden sosialidemokraattisten puolueiden ammattiyhdistyssitteerit pitivät kokouksensa Helsingissä 14.—15. 8. Suomesta kokoukseen osallistuivat Hannu Anttonen ja Matti Kouri.

Kunnallisvaalien aikana oli ammattiyhdistysjaoston vieraana kolme suuren työpaikan luotamusmiestä Göteborgista.

Pohjoismainen toimihenkilöseminaari eri järjestöjen sosialidemokraateille järjestettiin Murrikassa Tampereella 28.-30. 11. Tilaisuuteen osallistui 30 järjestön edustajaa eri pohjoismaista.

Koulutustoiminta

Puolueen koulutustoiminnan päätavoitteena olivat paikallisen tason koulutuksen edistäminen sekä poliittista ja järjestöllistä painopisteasettelua tukevan koulutustarjonnan järjestäminen.

Kevätkaudella painotettiin erityisesti periaateohjelman uudistamiskeskustelua ja valmistautumista syksyn kunnallisvaaleihin. Syyskaudella etualalla olivat kunnallisvaaleihin liittyvä koulutus ja puoluekokouksen edellyttämä järjestöjohtamisen koulutusprojektiin valmistelu.

Opintokerhotoiminta

Opintokerho-opiskelu painottui puolueen periaateohjelman uudistamistyöhön ja kunnallispolitiikkaan.

Opintokerhokäyttöön ei tuotettu varsinaisesti uusia oppimateriaaleja, mikä osaltaan heijastui kerhotoiminnan määrään.

Puolueen opintokerhojen määrällinen kehitys

1980	1981	1982	1983	1984
789	930	1041	879	808

Opintosihteerikoulutus

Puolueosastojen ja kunnallisjärjestöjen opintosihteeille tarkoitettuja kahden päivän kursseja järjestettiin piirikohtaisesti 12. Kurseille osallistui yhteensä 192 opintosihteerä.

Kursseilla käsiteltiin paikallisen tason koulutustoiminnan tavoitteita, koulutustoiminnan suunnittelua ja puolueen periaateohjelman uudistamistyön silloista vaihetta.

Opinto-ohjaajakoulutus

Kahden päivän pituisia opinto-ohjaajakursseja järjestettiin piirikohtaisesti 11, joille osallistui 148 henkilöä.

Kurssien osanottajahankinta kohdennettiin piirien suorittaman kartoituksen pohjalta sellaisiin puolueosastoihin, joissa ei ollut aiemmin lainkaan opintotoimintaa tai se oli hyvin vähäistä.

Kursseilla käsiteltiin puolueen jäsenkoulutuksen tavoitteita, opintokerhoa opiskelumuotona sekä perehdyttiin SDP:n jäsenkoulutuksen opintoaineistoon.

Kurseille osallistuneille järjestettiin seuranta, jolla pyritään mittaamaan koulutuksen jälkeistä vaikutusta toimintaan.

Kouluttajakoulutus

Loppuvuodesta järjestettiin 6 kahden päivän pituista kouluttajakurssia kunnallisjärjestöjen valitsemille kouluttajille. Näille kurseille osallistui yhteensä 124 henkilöä.

Koulutuksen tavoitteena oli, että kurssitetut kouluttajat osallistuisivat kunnallisten luottamushenkilöiden koulutuksen järjestämiseen kuntatasolla.

Opetuksessa painotettiin kouluttajavalmiuksien kehittämistä ja koulutussuunnittelua sekä selvitettiin kunnallisten luottamushenkilöiden koulutusmahdollisuuksia.

Luentotoiminta

Opintokeskuslain alaisen luentotoiminnan määrä on riippuvainen siihen saatavasta valtionavusta ja tilaisuuksien luonteesta sikäli, että ne täyttävät valtionavun ehdot. Luentotoiminnan voimakas määrällinen supistuminen edellisiin vuosiin verrattuna johtuu lähinnä viimeksimainitusta tekijästä.

Puolueen luentotilaisuuksien ja kuulijoiden määrät:

	Tilaisuuksia (kpl)	Kuulijoita (henk.)
1981	60	1 456
1982	105	2 783
1983	60	1 297
1984	12	278

Kurssitoiminta

Opintokeskuslain alaisen kurssitoiminnan laajuus on suoraan sen tarpeesta riippuvainen. Tämä tarve voi vuosittain vaihdella hyvinkin suuresti.

Puolueen kurssitoiminnan määrällinen kehitys:

	Kurssimäärä (kpl)	Kurssilaisia (henk.)
1981	87	2 213
1982	119	2 822
1983	70	1 784
1984	83	2 184

Opintoaineistotuotanto

Toimintavuonna ei tuotettu yhtään uutta peruskoulutusaineistoa. Puoluekokoukselle valmisteltuun keskusteluaineistoon periaateohjelmasta toimitettiin opintosuunnitelma, jonka painos 3 000 kappaletta myytiin kokonaisuudessaan. Itse keskusteluaineistoa myytiin lähes 4 000 kappaletta.

Sosialidemokratit kunnassa -aineistosta otettiin 2 500 kappaleen lisäpainos.

Puolueen opintoaineistojen myyntikehitys:

Opintoaineiston nimi	myynti 1981	myynti 1982	myynti 1983	myynti 1984
Energian vaihtoehdot.....	177	30	25	—
Järjestötoiminnan kehittäminen.....	112	496	8	—
Järjestötoiminta eläväksi.....	339	105	23	—
Sinä ja minä — me sosialidemokraatit ..	460	59	377	368
Sosialidemokraatit ay-liikkeessä.....	623	635	167	178
Sosialidemokraatit kunnassa.....	1 091	202	1 023	770
Kotikuntamme kunnallisvaalit.....			88	191
Sosialidemokratian perusteita.....	289	299	108	34
Sosialidemokratian suunta.....	266	6	—	—
Taloustietoa I.....	92	74	30	3
Uusia Kansainvälinen.....	84	36	8	21
Periaatteessa!.....		3 745	1 214	71
Keskusteluaineisto periaateohjelmasta (TSLn kautta).....				847

Audiovisuaalinen tuotanto

Puoluekokouksessa hyväksyttyyn puolue toiminnan kannanottoon tuotettiin kalvosarja, joka on tarkoitettu lähinnä toimitsijakäyttöön.

TSL:n av-tuotanto valmisti puolueen tilauksesta video-ohjelman puoluekokouksesta. Ohjelma, jonka kesto on 44 minuuttia, on tarkoitettu lähinnä koulutuskäyttöön ja puoluejärjestöt voivat lainata sitä piiritoimistoista.

Opistoissa toteutettu koulutus

Voionmaan Opistossa ja Työväen Akatemiassa järjestettyjen viiden päivän kurssien määrissä on edelliseen vuoteen verrattuna laskua, mikä selittyy tilastointitavan muutoksella. Mukana ei nimittäin ole sellaisia kursseja, jotka on järjestetty jonkin liiton ja opiston välisinä järjestelyinä ilman puolue toimiston mukanaoloa.

Viiden päivän kuteseille osallistuneiden määrällinen kehitys:

1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
806	817	999	1004	713	611	551

Osallistuminen piireittäin vuonna 1984

Piiri	Työp. I	Työp. II	Työp. (kut- suk.)	Järj. toim. keh.	Ideo- logia	Järj. joht.	Kunn. pol.	Kans. väli- syys	Yht. kurs- sil.
Helsinki	—	1	5	1	5	8	2	8	30
Uusimaa	9	3	6	34	5	20	13	3	93
Vars.-S.	3	—	3	6	1	—	7	1	21
Satakunta	9	3	2	20	1	—	6	1	42
Etelä-Häme	4	7	1	8	1	—	—	1	22
Pohjois-Häme	12	5	5	3	7	2	2	1	37
Kymi	2	2	—	6	5	29	1	1	46
Mikkeli	2	21	2	34	2	—	4	1	66
Kuopio	4	1	5	—	—	—	—	4	14
Pohj.-K.	—	—	15	1	1	—	—	1	18
K-Suomi	5	18	5	21	1	—	—	—	50
Vaasa	11	—	4	22	3	—	28	1	74
Oulu	13	2	2	15	2	1	4	1	30
Lappi	1	—	1	1	1	1	1	2	8
Yhteensä									
Kurssilaisia	70	63	56	172	35	61	68	26	551

Osallistuminen ammattiliitoittain vuonna 1984

Liitto	Työp. I	Työp. II	Työp. (kut- suk.)	Järj. toim. keh.	Ideo- logia	Järj. joht.	Kunn. pol.	Kans. väli- syys	Yht. kurs- sil.
AKT.	6	1	-	2	—	1	—	—	10
HRHL.	—	1	—	1					2
Kemia.	—	3	—		1	—	—	—	4
Kumi ja Nahka.	—	—	—						
KTV.	5	15	3	29	1	14	15	6	88
Liikelitto.	2	2	1	9	1	3	2	1	21
Metallil.	14	11	3	8	1	6	7	1	51
Paperil.	14	1	—	6	—	2	1	—	24
Puutyöv.I.	1	—	—	24	—	—	—	—	25
Rakennusl.	12	3	2	7	1	1	5	—	31
SEL.	7	7	12	4	—	1	2	—	33
Kirjal.	1	—	—	3	3	—	1	1	9
Sähköl.	2	—	—	1	—	—	2	—	5
TeVa.	2	4	13			—	1	—	20
Maaliitto.	—	—	—		1				1
VTY.	—	3	5	27	1	1	6	1	14
TVK.	—	7	3	10	1	3	6	1	31
Akava.	—	2	—	5	1	2	3	1	14
STTK.	1	1	9	7	—	1	—	1	20
Muut	3	2	5	29	23	26	17	13	118
Yhteensä kurssilaisia.	70	63	56	172	35	61	68	26	551

Kurssien lukumäärät ja osanottajien sukupuolijakauma:

Työpaikkakurssi I.	5
Työpaikkakurssi II.	3
Työpaikkakurssi (kutsuk.).	4
Järjestötoiminnan kehittäminen.	7
Järjestöjohtaminen.	3
Ideologia.	2
Kunnallispolitiikka.	3
Kansainvälinen kehitys.	1
Yhteensä	28

Kurssilaisista:

naisia 196 (36 %)

miehiä 355 (64 %)

Puoluekoulut

Puoluekoulujen määrä pysyi suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Uusia puoluekouluja tuettiin materiaaliavulla. Puoluekoulujen ohjaajille järjestettiin piirikohtaista ohjausta.

Henkilöstökoulutus

Puolueen palveluksessa olevan henkilöstön koulutusta toteutettiin laaditun ohjeiston määräyksiin perustuen:

Työväen Akatemiassa järjestettävään toimitsijoille ja toimistotyöntekijöille tarkoitettuun koulutukseen osallistui 15 toimihenkilöä sekä Työväen Akatemiassa ja Voionmaan Opistossa järjestetyille opistokursseille 21 toimitsijaa.

Keskustoimiston työntekijöille järjestettiin koulutusta kirjapainoasioinnissa.

Opintososiaalinen tuki

Lyhytkurssit olivat pääsääntöisesti osanottajille maksuttomia ja matkakustannukset korvattiin. Viiden päivän kestoisten opintokurssien osanottajille maksettiin lisäksi verohallituksen vahvistama verovapaa kurssipäiväraha.

Työväen Akatemian perusoppijaksojen oppilaille myönnettiin opiskelustipendejä talousarvioon varatun määrärahan suuruisena.

Opintotiedottaminen

Opintosuhteereille lähetettiin kaksi kirjettä. Lisäksi puolueen koulutustarjonnasta tiedotettiin järjestökirjeissä, opinto-ohjaajille lähetetyissä kirjeissä, jäsenlehdissä ja piirilehdissä.

Lisäksi monissa piireissä järjestettiin ns. SDP/TSL-kierroksia, joiden yhteydessä käsiteltiin myös koulutusasioita.

Koulutuspolitiikka

Toimintavuoden aikana uudistettiin kansanopistolainsaadanto, jolla on merkitystä myös puolueen koulutustoiminnalle. Sen sijaan opintokeskuslain tarkistus siirtyi myöhempään ajankohtaan.

Koulutusjaosto ja koulutustoimikunta

Koulutusjaosto toimi puoluekokoukseen saakka seuraavassa kokoonpanossa: puheenjohtajana Pertti Paasio, varapuheenjohtajana Markku Hyvärinen sekä muina jäseninä Irma Nissinen, Leena Luhtanen, Jouko Muuri, Timo Hynynen, Ritva Aheinen, Aulis Soininen, Jari-Pekka Jyrkänne, Erkki Tapola, Kari Kinnunen, Markku Säiniö, Risto Mikkonen, Osmo Hynninen, Anneli Silvennoinen, Erkki Vuorenmaa, Eeva Palin ja sihteerinä Teuvo Ikonen.

Jaosto kokoontui yhden kerran.

Puoluetoimikunta nimesi 11. 10. 1984 koulutustoimikunnan puoluekokouskaudeksi 1984—1987. Toimikunnan kokoonpano oli seuraava: puoluetoimikunnan edustajana Arpo Heinonen, puheenjohtajana Jari-Pekka Jyrkänne ja muina jäseninä Erkki Tapola, Keijo Voudinmäki, Juhani Jääskeläinen, Anneli Silvennoinen, Leena Luhtanen, Helvi Ollikainen, Terttu Tuomi-Koskelin, Erik Wahlberg, Heikki Hostikka, Jouko Muuri, Irma Nissinen ja sihteerinä Teuvo Ikonen.

Toimikunta piti yhden kokouksen.

KUNNALLISPOLIITTINEN TOIMINTA

Organisaatio

Viime puoluekokouskaudeksi asetettu kunnallsiasiaintoimikunta kokoontui ennen puoluekokousta kaksi kertaa. Toimikunnan kokouksissa käsiteltiin lähinnä kunnallisvaaleihin liittyviä kysymyksiä.

Toimikunnan puheenjohtajana toimi Pentti Sahi, varapuheenjohtajana Kaisa Raatikainen sekä jäseninä Seppo Aho, Jorma Bergholm, Leif Engfelt, Arpo Heinonen, Ritva Huttunen, Lars Olov Johanson, Kalle Järvinen, Leena Koikkalainen, Johannes Koikkalainen, Terttu Kolivirta, Antti Koskinen, Voitto Maksimainen, Erkki Meriläinen, Irja Mether, Lauri Metsämäki, Paavo J. Paavola, Jukka Patrikainen, Reino Prusila, Anja Pöyhönen, Jouni Riskilä, Olavi Syrjänen ja Martti Tieaho. Sihteerinä on toiminut Kari Laitinen.

Puoluetoimikunta asetti kokouksessaan 25. 10.1984 puolueen kunnallsiasiainjaoston, joka kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Jaoston puheenjohtajana toimi Jukka Mikkola, varapuheenjohtajana Kaisa Raatikainen sekä jäseninä Teuvo Aalto, Jussi-Pekka Alanen, Kalevi Alen, Anita Haataja, Elina Lehto-Taipale, Christel von Martens, Maili Mustonen, Erkki Pänkäläinen ja Jouni Riskilä. Sihteerinä oli Kari Laitinen. Piiripohjaisen kunnallsiasiaintoimikunnan valinta siirtyi vuoden 1985 puolelle.

Kunnallisvaalit

Vaalien tulos

Lokakuun 21.—22. päivänä pidetyissä vaaleissa sosialidemokraatit saivat 24,7 prosenttia annetuista äänistä. Tulos on 0,8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 1980. SDP:n äänimäärä väheni edellisiin vaaleihin verrattuna noin 33.000. Valtuutettujen määrä sen sijaan lisääntyi koko maassa 2.836:een eli 16:lla.

Vaalien selvinä häviöinä olivat SKDL (vähennystä 83.000 ääntä ja 328 valtuustopaikkaa), LKP (62.000 ääntä, noin 120 paikkaa) ja SKL (20.000 ääntä, 91 paikkaa). Suurimmat voitot saivat erilaiset sitoutumattomien ryhmät (sis. vihreät listat), jotka lisäsivät kannatustaan noin 89.000 äänellä, ja SMP, jonka äänimäärä kasvoi koko maassa 59.000:lla.

Ehdokasasettelu

Suurimmassa osassa kuntia jäi ehdokaslistojen täyttäminen elokuulle. Listathan piti jättää

keskusvaalilautakunnille viimeistään 3. päivänä syyskuuta. Täysien listojen määrä ei lisääntynyt vuodesta 1980. Eniten vajuusta jäi aikaisempaan tapaan maaseutukunnissa. Tosin tältäkin osin alueelliset erot olivat huomattavia.

Sosialidemokraattien ehdokasmäärä pieneni vuoteen 1980 verrattuna 440:llä. Merkittävimmät vähennykset tapahtuivat keskisuurissa kaupungeissa. Sen sijaan maaseutukunnissa ehdokasasettelu onnistui paremmin. Ehdokaslistoilla oli aikaisempaa enemmän naistovereita. Ehdokasasettelu näkyi vaalituloksessa niin, että sosialidemokraatit menettivät ääniä kaupunkikunnissa, ja maaseutukunnissa äänimäärä pysyi aikaisemmalla tasolla. Naisvaltuutettujen määrä lisääntyi 30,6 prosenttiin kaikista sos.dem. valtuutetuista.

Tilaisuudet

SDP:n vaalityön näkyvä osuus avattiin Lappeenrannassa 28.-29. 1. pidetyillä kunnallispäivillä. Paikalle oli saapunut 700 toveria maan eri puolilta. Tilaisuuden tehtävänä oli luoda pohjaa SDP:n kunnallisvaaliteemoittelulle.

SDP:n puolueuuevoston kokous hyväksyi 8. 3. puolueen kunnallisvaalijulistuksen. Tiedotusvälineille järjestettiin vaaliteemoja selviteltyt tiedotustilaisuus 20. 9.

Mainonta

Puolueiden kunnallisvaaliteemoittelu oli yleisesti ottaen väritöntä. Tunnuksista ainoastaan SDP:n "Enemmän ihmisen työtä — vähemmän betonia" aiheutti jonkin verran keskustelua.

Puolueen lehti-ilmoittelu tapahtui valtakunnan tasolla kolmessa aikakauslehdessä. Ilmoituksia käytettiin mustavalkoisina myös sos.dem. lehdissä.

Kunnallisjärjestöjen ja yhdistysten valmistamien lehtien määrä ja erityisesti laatu on aikaisemmista vaaleista selvästi kohentunut.

Puhujakierrokset

Vaaleja edeltäneen kuukauden aikana suoritettiin erityinen "isokenkäisten" puhujakierros.

Tv- ja radiopaneelit

Televisiossa järjestettiin ennen vaaleja 9 suomenkielistä alueellista keskustelutilaisuutta ja 18.10. suuri vaalipaneeli, jossa puoluetta edusti Pirkko Työläjärvi. Ruotsinkielisiä teemaohjelmia oli 3. Suuressa ruotsinkielisessä vaalikeskustelussa puoluetta edusti Kaj Bärlund.

Radiossa järjestettiin 21 suomenkielistä alueellista vaalikeskustelua. Ruotsinkielinen radio lähetti yhden suuren vaalikeskustelun, jossa edustajana oli Mats Nyby, ja 6 alueellista ohjelmaa.

Materiaali

Puoluetoimisto valmisti keskitetysti seuraavat kunnallisvaaleihin liittyvät materiaalit:

0 Sosialidemokraatit kunnassa -vaa ityökirja	11.000 kpl
o Lappeenrannan kunnallispäivät -kirjanen	4.000 kpl
o Leikekirja + lisäsivut	4.000 kpl
o Yleisjulist	25.000 kpl
0 Yleisjulist (ruots.)	2.500 kpl
o Tolppajulist	30.000 kpl
o Vaalijulistus	925.000 kpl
o Vaalijulistus (ruots.)	55.000 kpl
o Postikortti	100.000 kpl
0 Rintatarra	50.000 kpl
o Ehdokasaineisto n:o 1	16.000 kpl
o Ehdokasaineisto n:o 2	18.000 kpl
o Ryöstääkö luonnonsuojelu maasi -lennäkki	80.000 kpl

Materiaali oli perusjärjestöille ilmaista. Materiaalikustannukset olivat noin puolet koko puoluetoimiston vaalibudjetista.

Koulutus

Vuoden 1984 aikana järjestettiin Työväen Akatemiassa kolme viisipäiväistä kunnalliskursia. Kunnallsiasiansihteerit on lisäksi osallistunut piirien, kunnallisjärjestöjen ja yhdistysten järjestämille kunnallispoliittisille kursseille kouluttajana.

Muu toiminta

Kunnallsiasiantoimikunnan asettama kuntien ympäristönsuojeluhallintoa tarkasteleva työryhmä sai työnsä valmiiksi toukokuussa 1984. Työryhmän raportti on toimitettu sos.-dem. valtuustoryhmille.

Kunnallsiasiansihteerit on lisäksi toiminut mukana eri kunnallisten keskusjärjestöjen ryhmitoiminnassa.

5. MAASEUTUPOLIITTINEN TOIMINTA

SDP:n maaseututoimikunnan kokous pidettiin Voionmaan Opistolla 7. huhtikuuta. Samassa yhteydessä järjestettiin maaseutupoliittinen kurssi 7—8. 4. Kurssilla käsiteltiin maa- ja metsätalouden verotusta sekä maatalouspolitiikkaa ideologisenä kysymyksenä.

Maaseututoimikunnan puheenjohtajana on viime puoluekokouskaudella toiminut Leo Happonen (Kymi), varapuheenjohtajana Hannes Tiainen (Helsinki) sekä jäsenenä Ari Tuomola (Uusimaa), Kalevi Korpioksa (Varsinais-Suomi), Olavi Nieminen (Satakunta), Martti Vainio (Etelä-Häme), Erkki Kulju (Pohjois-Häme), Taisto Silvan (Mikkeli), Sinikka Vuorimaa (Kuopio), Hannes Karhapää (Pohjois-Karjala), Vilho Kyyhkynen (Keski-Suomi), Tauno Hirvinen (Vaasa), Paavo Rautiainen (Oulu), Tuomo Liikavainio (Lappi) ja Onni Hämäläinen (FSA). Sihteerinä on toiminut Seija Huhdanmäki. Jäsenillä on ollut henkilökohtaiset varajäsenet.

Puoluetoimikunta asetti 15.11.1984 vuosille 1985—87 uuden maaseututoimikunnan, jonka puheenjohtajaksi valittiin Leo Happonen, varapuheenjohtajaksi Tuulikki Hämäläinen sekä jäseniksi Hannes Tiainen (Helsinki), Leila Lackman (Uusimaa), Kalevi Korpioksa (Varsinais-Suomi), Marja-Liisa Rantanen (Satakunta), Ritva Lindeman (Etelä-Häme), Erkki Kulju (Pohjois-Häme), Rauno Vanhanen (Kymi), Markku Aholainen (Mikkeli), Annikki Paananen (Kuopio), Hannes Karhapää (Pohjois-Karjala), Vilho Kyyhkynen (Keski-Suomi), Lauri Isosalo (Vaasa), Paavo Holappa (Oulu), Tuomo Liikavainio (Lappi) ja Onni Hämäläinen (FSA). Jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Sihteerinä on Seppo Hassinen.

6. SEURAKUNTA-ASIAIN JAOSTO JA KIRKOLLISASIAIN TOIMIKUNTA

Seurakunta-asiain jaosto toimi puoluekokoukseen saakka seuraavassa kokoonpanossa: puheenjohtajana Juhani Simojoki, varapuheenjohtaja Jacob Söderman sekä muina jäseninä Sakari Knuuttila, Erik Sjöberg, Antero Alanen, Maunu Sinnemäki, Pirkko Ylijoki, Maija Eerola, Marjatta Saari, Risto Talonen, Aleksi Härkönen, Maire Lahtinen ja sihteerinä Teuvo Ikonen.

Jaosto ja sen työvaliokunta kokoontuivat kumpikin yhden kerran. Seurakunta-asiain jaosto oli mukana järjestämässä ruotsinkielistä kirkon ja työväenliikkeen suhteita käsittelevää seminaaria, joka pidettiin Pietarsaareissa. Jaosto kävi myös keskusteluja työnjaosta ja yhteistoiminnasta Kristillisten Sosialidemokraattien Liiton kanssa.

Puoluetoimikunta nimesi 27. 9. 1984 kirkollisasiaintoimikunnan puoluekokouskaudeksi 1984—1987. Toimikunnan kokoonpano on seuraava: puoluetoimikunnan edustajana Pirkko Työlälä, puheenjohtajana Juhani Simojoki sekä muina jäseninä Aimo Ajo, Marjatta Saari, Antero Alanen, Runo Savisaari, Pirkko Ylijoki, Harri Heino, Olli Bergman, Erik Sjöberg, Risto Talonen, Eila Urponen ja sihteerinä Teuvo Ikonen.

Toimikunta on pitänyt yhden kokouksen.

7. OSUUSKAUPPAJAOSTO

Jaoston puheenjohtajana on kertomusvuoden aikana toiminut Veikko Helle ja jäseninä Pirkko Työlälä, Eero Rantala, Eino Malinen, Niilo Hämäläinen, Veikko Oittinen, Erkki Pesonen, Ylermi Runko, Anja Nurminen, Maija-Liisa Häyrynen ja Matti Mansikka. Jaoston sihteerinä on toiminut Erkki Gröndahl.

Vuoden aikana pidettiin E-osuuskunta Ekan ensimmäiset piirivaltuustovaalit. Varsinainen vaalipäivä oli 8. 4. 1984, ja ensimmäistä kertaa käytössä ollut ennakkoäänestys tapahtui 5.—7. 4. piirivaalilautakuntien vahvistamissa äänestyspaikoissa. Vaaleja varten maa oli jaettu 19 vaalipiiriin, joissa jokaisessa valittiin 15—45 -jäseninen piirivaltuusto.

Sosialidemokraattien vaalitunnuksena oli "Nyt päätetään Ekasta". Vaalivalmistelut suoritettiin erikseen nimetyn vaalityöryhmän toimesta.

Ennakkoäänestysmahdollisuudesta huolimatta osanotto vaaleihin jäi laimeaksi ja äänestysaktiivisuus laski edellisiin E-vaaleihin verrattuna yli 12 prosenttiyksikköä. Alhainen äänestysprosentti vaikutti myös vaalien tulokseen, joka kokonaisuutena oli lievästi tappiollinen. Uuden osuusliikerakenteen nopea toteuttaminen vaikutti myös äänestysaktiivisuuteen, sillä piirivaltuustojen tehtävistä ja velvollisuuksista vallitsi epätietoisuutta.

Vaalitulos	1984	1979
SDP	80 840 ääntä 54,7 %	117 151 ääntä 55,5 %
SKDL	65 381 ääntä 44,2 %	90 831 ääntä 43,0 %
Äänestys %	30,2	42,9

Jaoston toimesta on edelleen osallistuttu E-osuuskauppapäivien valmisteluihin. Erityisen huomion kohteena ovat olleet E-osuuskunta Ekan ensimmäisen edustajiston kokouksen valmistelut ja perinteiseen tapaan KK:n edustajakokouksessa esille tulleet asiat.

Jaoston toiminnan piiriin on myös kuulunut sosialidemokraattisen ryhmätoiminnan kehittäminen E-osuuskauppaliikkeen palveluksessa olevan henkilökunnan keskuudessa.

8. URHEILUJAOSTO

Jaoston puheenjohtajana on kertomusvuoden aikana toiminut Matti Ahde ja jäsenenä Väinö Soininen, Raimo Railo, Reijo Vartia, Toni Bärlund, Kari Mänty, Erkki Aho, Risto Sänkiäho, Seppo Virtanen, Esko Ranto, Pertti Paakkinen, Aulikki Kuusela, Markku J. Jääskeläinen, Erkki Gröndahl ja Raija Mattila, joka on toiminut jaoston sihteerinä.

Jaosto on toimintavuoden aikana kokoontunut viisi kertaa. Jaoston toimesta valmisteltiin toimintavuoden aikana ehdotus puolueen liikuntapoliittiseksi kannanotoksi, jonka puolue-neuvosto hyväksyi 7.-8. 3. 1984 pitämässään kokouksessa.

Edelleen on seurattu valtion urheilu- ja liikuntahallinnon kehitystä ja Valtion Urheiluneuvoston toimintaa sekä osallistuttu sen sosialidemokraattisen ryhmätoiminnan kehittämiseen.

Piiri- ja kunnallisjärjestötason urheilu- ja liikuntapoliittisen toiminnan kehittämistä on annettu tarvittavia ohjeita. Lisäksi jaoston jäsenet ovat osallistuneet asiantuntijoina ja alustajina alueellisiin liikunta- ja urheilupoliittikkaa käsitteleviin tilaisuuksiin.

Puoluetoimikunta asetti 5.12.1984 pitämässään kokouksessa uuden liikuntapoliittisen toimikunnan, jonka puheenjohtajana toimii Mikko Elo ja jäsenenä Toni Bärlund, Timo Hauki-lahti, Antti Kalliomäki, Irma Kosonen, Raija Mattila, Risto Mikkonen, Kalevi Olin, Esko Ranto, Raimo Railo ja Erkki Gröndahl, joka toimii toimikunnan sihteerinä.

9. PUOLUEJÄRJESTÖT

Puoluejärjestöjen ja jäsenten määrä piirijärjestöittäin 31. 12. 1984:

Piiri	Puolue- osastoja	Jäsen- määrä	Muutos	Äänioi- keutetut jäsenet	Muutos
Helsinki	97	6.671	— 161	5.359	— 328
Uusimaa	174	11.555	— 389	9.447	— 549
Varsinais-Suomi	141	7.535	— 95	6.151	— 266
Satakunta	124	7.479	— 18	6.463	— 77
Etelä-Häme	99	8.391	— 51	7.002	— 146
Pohjois-Häme	122	7.754	— 88	6.344	— 235
Kymi	97	10.667	— 200	9.278	— 336
Mikkeli	83	4.240	— 173	3.568	— 174
Kuopio	61	3.038	— 75	2.335	— 61
Pohjois-Karjala	106	5.358	— 131	4.201	— 238
Keski-Suomi	83	6.325	— 24	5.248	— 231
Vaasa	76	4.176	— 6	3.440	— 93
Oulu	88	4.394	— 70	3.177	— 335
Lappi	64	3.061	— 44	2.215	— 13
Ruots. TL	81	3.228	— 64	2.585	— 68
Yhteensä	1.496	93.872	—1.589	76.813	—3.150

Kertomusvuonna toimi 175 kunnallisjärjestöä, joista 159 suomenkielisiä ja 16 ruotsinkielisiä.

Vuonna 1984 perustetut yhdistykset

Jätetty rekist.	Yhdistys	Kunta	Piiri
12.01.	Noljakan Sos.dem. Yhdistys	Joensuu	P-Karjala

Vuonna 1984 purkautuneet yhdistykset

Jätetty rekist.	Yhdistys	Kunta	Piiri
12.03.	Järventauksen Ty	Tohmajärvi	P-Karjala
11.04.	litin Lyötilän Ty	litti	Kymi
08.05.	Kauvatsan Ty Pyrintö	Kokemäki	Satakunta

11.06.	Kutilan Sosialid. Yhdistys	Kalvola	E-Häme
11.06.	Kutilan Ty	Kalvola	E-Häme
11.06.	Riisikkalan Ty Vankka	Kylmäkoski	E-Häme
11.06.	Taljalan Ty	Kalvola	E-Häme
11.06.	Parantalan Sos.-dem. Ty	Äänekoski	K-Suomi
27.09.	Ruukinkosken Sos.-dem. Ty	Ruukki	Oulu
31.10.	Ämmätsän Ty	Luopioinen	P-Häme
09.11.	Kummunkylän Ty	Uurainen	K-Suomi

Vuonna 1984 perustettu kunnallisjärjestö

15.03.	Piikkiön Sos.-dem. Kj.	Piikkiö	V-Suomi
--------	------------------------	---------	---------

10. PIIRIJÄRJESTÖT

Kertomusvuonna oli toiminnassa 14 suomenkielistä piirijärjestöä. Niiden toimintarajat säilyivät ennallaan. Itsenäisenä piirijärjestönä on toiminut Ruotsalainen Työväenliitto, jonka toiminta-alue on Helsingin, Uudenmaan, Turun eteläinen ja Vaasan vaalipiirit.

Helsingin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Esko Häsä, järjestösihteerinä Pekka Kontkanen ja toimitsijana Oiva Pennonen.

Uudenmaan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Markku J. Jääskeläinen, järjestösihteerinä Esko Berg.

Varsinais-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Esko Salonen ja toimitsijana Ilkka Kero. Esko Salosen siirryttyä virkavapaalle 1. 11. on Ilkka Kero toiminut vt. piirisihteerinä ja vt. toimitsijana Arja Ilola 1. 10. 1984 lähtien.

Satakunnan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Tauno Kallio ja toimitsijana Harri Lappalainen.

Etelä-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pauli Ilanen, toimitsijana Jouko Uschanoff ja Matti Pohjolainen, viimeksimainitun sijoituspaikkana Lahti.

Pohjois-Hämeen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Pentti Myllymäki ja toimitsijana Juho Suokas.

Kymen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Ossi Roininen sekä toimitsijana Reijo Raki ja Kalevi Markku, viimemainitun sijoituspaikkana Imatra.

Mikkelin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Risto Salonen ja toimitsijana Jouko Ritsilä.

Kuopion piiri

Piirisihteerinä on toiminut Eero Hoffren ja toimitsijana Raimo Rissanen.

Pohjois-Karjalan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Matti Mikkonen ja toimitsijana Reijo Jeskanen.

Keski-Suomen piiri

Piirisihteerinä on toiminut Reijo Virtanen ja toimitsijana Martti Peura. Reijo Virtasen virkavapauden ajan 1. 5.-22. 7. 1984 toimi vt. piirisihteerinä Martti Peura.

Vaasan piiri

Piirisihteerinä on toiminut Aarne Heikkilä ja toimitsijana Erkki Aho.

Oulun piiri

Piirisihteerinä on toiminut Markku Kainulainen sekä toimitsijoina Mikko Kyllönen ja Jorma Forsberg, viimemainitun sijoituspaikkana Kajaani.

Lapin piiri

Piirisihteerinä on toiminut Mauri Paasilinna 5.1.1984 saakka ja 6. 1. 1984 lähtien Seppo Nordström. Toimitsijana on toiminut Seppo Nordström 5.1.1984 saakka ja Pirkko Heikura 1. 8. 1984 lähtien.

Ruotsalainen Työväenliitto

Liittosihteerinä on toiminut Leif Ehrsten. Toimitsijoina ovat olleet Eskil Höglund ja Göran Heinonen, viimeksimainitun sijoituspaikkana Vaasa.

V SOSIALIDEMOKRAATTISET NAISET

Vuoden 1984 toiminnan painopisteet olivat valmistautuminen liittokokoukseen, puoluekokoukseen sekä syksyn kunnallisvaaleihin. Tavoitteeksi kirjattiin itsestään ylpeä, tietoinen, lämmin, solidaarinen nainen sosialismia rakentamassa. Yhdessä nuorisoliiton kanssa valmisteltiin periaateohjelmasta keskustelumateriaalia, jonka tavoitteena oli analysoida sosialismia ja pohtia sosialidemokratian ihmiskuvaa sekä tarkastella joitakin yhteiskunnallisia ilmiöitä naisten ja nuorten näkökulmasta.

Liiton jäsenmäärässä on vuoden aikana tapahtunut taas selvä lisäys. Etenkin yhdistykset, jotka naisjäsentensä osalta voivat liittyä naisliittoon, ovat lisääntyneet. Uusia perusjärjestöjä tuli vuoden aikana kaiken kaikkiaan 30. Vuoden vaihteessa perusjärjestöjen määrä oli siis 454, joista naisyhdistyksiä oli 50. Naisten suhteellinen osuus puolueen koko jäsenmäärästä on suurin piirtein 36 prosenttia.

Vuonna 1981 valittu liittotoimikunta kokoontui kevään aikana neljä kertaa, ja liittokokouksessa valittu uusi liittotoimikunta kokoontui kuusi kertaa. Liittoneuvosto on vuoden aikana kokoontunut kaksi kertaa. Kevätkokouksessaan liittoneuvosto hyväksyi julkilausuman, jossa otettiin kantaa nyky-yhteiskunnan haasteisiin, mm. teknologian, vaihtoehtoliikkeiden kritiikkiin ja demokratian kriisiin. Syksyllä liittoneuvosto pohti kannanotossaan puolueen sisäistä demokratiaa ja naisten ja nuorten panosta puolueuudessa.

Naisliiton liittokokous Oulussa sujui erittäin myönteisissä merkeissä. Kokouksessa keskusteltiin vilkkaasti monesta eri asiasta. Kokouksessa hyväksyttiin työllisyyspoliittinen ohjelma "Työtä ihmiseltä ihmiselle", seksuaalipoliittinen kannanotto sekä talouspoliittinen kannanotto. Lisäksi hyväksyttiin toiminnan runkosuunnitelma seuraaviksi kolmeksi vuodeksi sekä kansainvälinen kannanotto ja toimintasuunnitelma.

Liittokokouksessa valittiin yksimielisesti liitolle uusi puheenjohtaja, johon tehtävään valittiin Vappu Taipale. Liiton monivuotinen puheenjohtaja Meeri Kalavainen ei halunnut enää asettua ehdokkaaksi, ja hän sai lämpimän kiitoksen liittokokoukselta siitä työstä, minkä hän sosialidemokraattisen naisliikkeen eteen on tehnyt.

Kesän alkupuolella pidettiin Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokous Lahdessa. Sosialidemokraattisten Naisten puoluekokoukselle esittämän periaateohjelmakeskustelupaperin ponnet hyväksyttiin kokouksessa. Tämän lisäksi Sosialidemokraattisten Naisten esitys Suomi tarvitsee naisia sekä Aseet pois — Suomi voi aloittaa, ponnet hyväksyttiin puoluekokouksessa. Sosialidemokraattisten Naisten aloitteet saivat laajaa kannatusta ja tulivat hyväksytyiksi poliittisiksi ohjenuoriksi. Pettymys puoluekokous oli kuitenkin puolue-toimikunnan ja puolueuuevoston valintojen osalta, jossa puoluetuimikuntaan valittiin tällä kertaa vähemmän naistovereita päätöksentekijöiksi kuin mitä tapahtui Porin puoluekokouksessa 1981.

Syksyn kunnallisvaalit eivät tuoneet lisäkannatusta Sosialidemokraattiselle Puolueelle. Koko vasemmisto koki takaiskun. Sosialidemokraattisen Puolueen sisällä naisten osuus äänimäärästä kohosi ollen vuonna 1980 noin 26 prosenttia ja nyt noin 31 prosenttia.

Liitossa tapahtuva koulutustoiminta on lähinnä ollut seminaarien järjestämistä. Vuoden aikana on liitto yhdessä piirien kanssa järjestänyt 13 seminaaria, joissa on ollut 390 osallistujaa.

Tietosisoja on vuoden aikana ilmestynyt viisi kappaletta, joista viimeinen numero 5/84 Naiset ja maanpuolustus luovutettiin kirjelmän kanssa puolustusministeriöön ministerille.

Liiton kansainvälisen toiminnan painopiste on edelleen ollut Sosialistisen Naisinternationaalin toiminnassa sekä pohjoismaisessa yhteistyössä. Pohjoismainen opintoviikko pidettiin tänä vuonna Islannissa, ja osallistujia Suomesta oli 7 henkilöä. Yksi niistä edusti Ahvenanmaan sosialidemokraattisia naisia. Sosialistisen Naisinternationaalin valtuuston kokoukseen Caracasissa sekä sitä seuraavaan latinalais-amerikkalaiseen seminaariin osallistuttiin, kv.-monistesarjassa on ilmestynyt raportit näistä kokouksista. Lisäksi on englannin kielelle käännetty liittokokouksessa hyväksytty kansainvälispoliittinen kannanotto.

Sosialistisen Naisinternationaalin valtuuston kokouksessa Sheffieldissä marraskuussa hyväksyttiin suomalaisten aloite yhteistyön kehittämisestä ammattiyhdistysliikkeessä toimivien naisten kanssa. Perustettiin työryhmä, johon Suomesta ja Norjasta tuli edustus, jonka tehtävänä on SI:n naisten puitteissa pohtia ay-liikkeen kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistä.

Pohjoismaisia sihteeristökokouksia on pidetty vuoden aikana kolme. Lisäksi on pidetty ns. liittotoimikuntien tapaaminen, tänä vuonna Norjassa ja teemana oli Naiset ja uusioikeisto — haasteita sosialidemokraattiselle työväenliikkeelle.

VI TIEDOTUSTOIMINTA

1. TYÖVÄEN SANOMALEHTIEN TIEOTETOIMISTO

TST:n henkilökuntaan kuuluivat seuraavat: päätoimittajana Lauri Sivonen, toimituspäällikkönä Risto Jylhä, telex-kirjoittajana Raili Holmlund sekä hänen lomittajanaan Tuija Airas.

TST:n palveluksessa ovat olleet Seppo Peltoniemi (poliittinen toimittaja) 14. 11. saakka, Marjatta Pöllänen (yleistoimittaja) 31. 5. saakka, Aino Pietarinen (yleistoimittaja) 23. 7. alkaen, Pia Vilmi (kesätoimittaja, 7. 5.—18. 8. välisen ajan, Marja-Liisa Pollari (työmarkkinatoimittaja) 15.1. saakka, Juha Virtanen (työmarkkinatoimittaja) 15.11. alkaen sekä Juhani Aro työmarkkinatoimittajana, joka on hoitanut poliittisen toimittajan tehtäviä 15. 11. alkaen.

Kertomusvuonna työllistivät TST:tä mm. hallitus ja eduskunta, kunnallisvaalivalmistelut, useat työväenjärjestöjen tapahtumat sekä SDP:n puoluekokous.

TST:n toiminnassa olivat painopistealueita erityisesti työmarkkinakysymykset ja politiikka. Huomiota kiinnitettiin myös kulttuuriin, talouselämään, urheiluun ja sosiaalisiin kysymyksiin. TST:n koordinoimana hoidettiin TV-ohjelmien ennakoarvointia, juttuvaihtoa sekä suurimpien urheilutapahtumien seuraamista yhteistyönä.

TST:n ja Paasikuvan kesken oli voimassa valokuvien t-lehdille toimittamista koskeva sopimus. TST:n ja neuvostoliittolaisen uutistoimisto APN:n kesken jatkui sopimukseen perustuva yhteistyö, josta on mainittava Igor Sinitsinin kolumnit.

TST:n avustajina toimivat Antti Kalliomäki, Eero Tuomainen, Heikki Oksanen ja Reino Hjerpe.

Juttupalvelu lehdille tapahtui viitenä päivänä viikossa telexin ja postin välityksellä. Yksittäisiä lehtiä kiinnostavia juttumateriaaleja välitettiin myös telekopiolaitteella.

Seitsemän asiakaslehden kanssa yhteistyössä TST:ssä toteutettiin LUKULISÄ-teemoja. Lisäksi toimitettiin juttumateriaaleja TST:n kautta sd-lehtien yhteisiin teemanumeroihin.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin seuraavia tapahtumia: Päätoimittajien tilaisuudet 6. 3. - 7. 3. (Helsinki), 10. 5. (Helsinki), 28. 8. (Espoo), 20.—21. 11. (Helsinki). Päätoimittajat ja toimitusjohtajat olivat koolla Lepolammilla 5—6. 4. ja 27.—28. 9. Toimitussihteerien seminaari pidettiin 17.—18. 4. Lepolammilla.

Näissä tilaisuuksissa käsiteltiin TST:n palvelua, t-lehdistön kehittämistä sekä ajankohtaisia poliittisia ja taloudellisia kysymyksiä.

Kertomusvuoden syyskaudella pohdittiin TST:n toimintaa ja t-lehtien yhteistyötä Tuomas Harpin johdolla toimineessa työryhmässä, jonka ehdotukset käsiteltiin 4.-5. joulukuuta Espoossa pidetyssä päätoimittajakokouksessa.

TST:n juttujen käyttöä asiakaslehdissä kartoitettiin läpimenotutkimuksella.

Kesäkuussa vieraili SDP:n lehtimiesvaltuuskunta Neuvostoliitossa NKP:n kutsusta. Valtuuskuntaan kuuluivat Lauri Sivonen TST:stä (valtuuskunnan johtaja), päätoimittajat Tuomas Harp Hämeen Kansasta ja Kauko Hirvonen Vastimesta, toim. Riitta Korhonen Suomen Sosialidemokraatista ja toim.siht. Seppo Häkkinen Eteenpäin-lehdestä. Valtuuskunta tutustui tiedotusalaan ja propagandatyöhön sekä NKP:n toimintaan Moskovassa ja Novosibirskissa.

2. SOSIALIDEMOKRAATTISET SANOMALEHDET

Kertomusvuoden aikana ilmestyi 14 sosialidemokraattista sanomalehteä.

Eteenpäin (Kotka), 7 kertaa viikossa, päätoimittaja Jukka Vehkasalo.

Suomen Sosialidemokraatti (Helsinki), pää-äänenkannattaja, 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Seppo Heikki Salonen.

Kansan Lehti (Tampere), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Paavo Luokkala.

Turun Päivälehti (Turku), 5 kertaa viikossa, päätoimittaja Aimo Massinen.

Pohjanmaan Kansa (Vaasa), 4 kertaa viikossa, päätoimittaja Iisakki Manninen.

Hämeen Kansa (Hämeenlinna) 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Tuomas Harp.

Pohjois-Karjala (Joensuu), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Sakari Tahvanainen.

Pohjolan Työ (Oulu), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Olavi Määttä.

Saimaan Sanomat (Lappeenranta), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Rauno Iivonen.

Uusi Aika (Pori), 3 kertaa viikossa, päätoimittajat Leo Nyberg ja Ulla Turkki.

Arbetsbladets (Helsinki), 3 kertaa viikossa, päätoimittaja Alf-Erik Helsing.

Valpas (Kuopio), kerran viikossa, päätoimittaja Martti Ruokolainen.

Vapaus (Mikkeli), kerran viikossa, päätoimittaja Seppo Hyvärinen.

Vastin (Jyväskylä), kerran viikossa, päätoimittaja Kauko Hirvonen.

3. SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

Sosialistinen Aikakauslehti ilmestyi kertomusvuotena neljänä keskimäärin 60-sivuisena

numerona. Lehden sisällön päälinjat luonnosteltiin puoluesihteerin Erkki Liikasen johtamassa toimituskunnassa. Lehden päätoimittajana oli edelleen Lauri Sivonen. Lehden taittoi Hannu Aho.

SA:n sisällössä oli painopiste erilaisilla katsauksilla ja henkilöhaastatteluilla. Katsauksien aiheista mainittakoon varsinkin SDP:n ohjelmatyö, kilpailukyky, "infokratia" ja työväenliikkeen historia-aiheet. Henkilöhaastatteluista ja-kuvista voidaan mainita Johannes Koikkalainen, Taisto Sinisalo ja Jouko Turkka.

Sosialistisen Aikakauslehden levikki pysyi n. 5.000 kappaleessa.

4. TIEDOTUSTOIMINTA

Tiedotustoiminnan osalta työnjako oli se, että ulkoista tiedotusta hoiti tiedotuspäällikkö Lauri Sivonen ja muuta tiedotusta Ann-Marie Seligson (31. 10. asti). Puoluetoimiston tiedotusyksikköön kuului heidän ohellaan sihteerinä Anneli Terävä (äitiyslomalla 29. 9. saakka). Anneli Terävän äitiyslomasijaisena toimi Pirjo Arminen (2. 1.—26. 9.).

Kertomusvuoden aikana pidettiin yhteyttä ennen muuta poliittisiin toimittajiin, ay-lehtiin, sanoma- ja aikakauslehtiin sekä radioon ja televisioon. Yhteydet liittyivät aiheiltaan ennen muuta kunnallisvaaleihin, puoluekokoukseen ja muihin puoluetapahtumiin, SDP:n kansainväliseen toimintaan ja poliittiseen tilanteeseen. Yhteistyö eri tiedotusvälineiden sosiaalidemokraattien kanssa jatkui.

Puoluetoimikunnan kokouksista laadittiin muistiot, ja syksyllä jaettiin keskeisille päätöksentekijöille hallitustoimintaa käsitellyt "Väli tilinpäätös".

Vaalien merkeissä valmisteltiin entiseen tapaan julisteita ja esitteitä sekä toteutettiin ilmoituskampanja aikakaus-, ay- ja t-lehdistössä. Tältä osin yhteistyö Aremainoksen kanssa oli kiinteä.

Tiedotusyksikkö järjesti edellisvuosien tapaan TV-esiintymiskoulutusta ja puhelaadintaseminaarin. SDP-esite uudistettiin osana jäsenhankintatyön tehostamista. Tiedotustoimintaan liittyi lisäksi neljästi ilmestynyt painopaikka ja -asua muuttanut "Sosialidemokratit" -lehti ja Riitta Pihlajaniemen päätoimittama "Kurikka" ja julkaisutoimintaan muutoin Työväen Kalenteri.

Pohjoismaiden viestintätyöryhmä (jäsen Lauri Sivonen, var. Kaj-Peter Mattson) kokoontui kolmasti, joista kerran Suomessa. Esillä oli mm. lainsäädäntötilanne Pohjoismaissa ja Nordsat.

VII KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

1. YLEISTÄ

Puolueen kansainvälinen toiminta jatkui laajana ja aktiivisena. Vakiintuneiden pohjoismaisten puoluesuhteiden lisäksi tapaamisia oli erityisesti Euroopan socialististen valtioiden johtavien puolueiden kanssa. Yhteyksien pitoa kolmannessa maailmassa toimiviin kansallisiin demokraattisiin vapautusliikkeisiin jatkettiin.

Sosialistisen Internationaalin työssä SDP:n osuus on ollut keskeisintä aseidenriisuntaa koskeissa asioissa.

2. HENKILÖKUNTA

Kansainvälisten asiain sihteerinä toimi Lauri Kangas. Osastosihteerinä työskenteli Riitta Korhonen 5. 3. saakka ja 16. 4. lähtien Sinikka Hytti.

3. ASIAINTUNTIJATYÖRYHMÄT

Kansainvälisten asiain toimikunnan kokoonpano oli seuraava (valittu 1981): Erkki Liikanen (pj.), Jaakko Kalela (vpj), Pentti Väänänen (siht.), Anne Eskelinen, Tom Grönberg, Erkki Hatakka, Markku Jääskeläinen, Marja-Liisa Kiljunen, Markus Koivisto, Pekka J. Korvenheimo, Marianne Laxen, Lasse Lehtinen, Kari Möttölä, Saara-Maria Paakkinen, Allan Rosas, Ulf Sundqvist, Mauno Tahvonen, Ilkka Taipale, Erkki Tuomioja, Unto Vesa, Raimo Väyrynen ja Kirsti VWestphalen.

Uusi kv.-toimikunta nimettiin 4. 10. ja kokoonpano on seuraava: Erkki Liikanen (pj.), Jaakko Kalela (vpj.), Martti Ahtisaari, Jaakko Blomberg, Erkki Hatakka, Pertti Joenniemi, Markku Jääskeläinen, Markku Kankaala, Seppo Kauppila, Marja-Liisa Kiljunen, Riitta Korhonen, Marianne Laxen, Kirsti Lintonen, Paavo Lipponen, Kari Möttölä, Saara-Maria Paakkinen, Anna Paljakka, Allan Rosas, Ann-Marie Seligson, Mauno Tahvonen, Erkki Tuomioja, Unto Vesa, Kari O. Virtanen ja Raimo Väyrynen.

4. 10. nimettiin myös **kehitysyhteistyöjaosto**: Lauri Kangas (pj.), Martti Ahtisaari, Kari Karanko, Jermu Laine, Anna Paljakka, Pirjo Ala-Kapee, Markku Jääskeläinen, Kimmo Kiljunen, Jukka Oas ja Unto Vesa ja **aseidenriisuntajaosto**: Kalevi Sorsa (pj.), Jaakko Kalela, Kirsti Lintonen, Paavo Lipponen, Kari Möttölä, Allan Rosas ja Raimo Väyrynen.

Puolutoimikunnan apuelimenä toimikunta osallistui puolueen kansainvälisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

4. JÄRJESTÖ- JA KOULUTUSTOIMINTA

Koulutustoiminta on painottunut sisällöllisesti kehitysyhteistyö- ja solidaarisuustoimintaan. Tässä työssä keskeisenä apuna ovat olleet Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö ja TSL, jotka ovat järjestäneet piirikohtaisia koulutustilaisuuksia.

Kansainvälisten yhdyshenkilöitten viikonvaihdeseminaari pidettiin syksyllä Työväen Aka-temiassa. Luennoitsijavieraita on ollut mm. Neuvostoliitosta.

Piirien kansainvälisten asiain yhdyshenkilöille tilattiin Sosialistisen Internationaalin lehti "Socialist Affairs" sekä Ruotsin puolueen ja ay-liikkeen ylläpitämän Työväenliikkeen kansainvälisen keskuksen julkaisu "AIC Bulletin".

5. KANSAINVÄLINEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN YHTEISTYÖ

a) Sosialistinen Internationaali

Sl:n toiminnassa leimallisinta on kertomusvuoden aikana ollut alueellinen laajentuminen.

Eurooppa-keskeisenä pidetty järjestö on näkynyt aiempaa voimakkaammin Afrikassa (eteläisen Afrikan erityiskonferenssi), Latinalaisessa Amerikassa (valtuuston kokous Brasiliassa) ja Kaukoidässä (SIDACin kokous Japanissa).

- Sl:n valtuusto Slangerupissa (Tanska) 25.-26. 4. 84 (Liikanen ja Kangas)
- Sl:n valtuusto "rauha ja demokratia Latinalaisessa Amerikassa ja Karibian alueella" -kokous Rio de Janeirossa 1.—2. 10. 84 (Lauri Kangas)
- SIDAC-kokous Helsingissä 14. 2. 84.
- SIDAC-kokous Slangerupissa (Tanska) 24. 4. 84 (Liikanen ja Kangas)
- SIDAC-kokous Tokiossa 8.—10. 11. 84 (Sorsa ja Kangas)
- Sl:n puoluejohtajakokous Sheffieldissä 20.—21. 6. 84 (Sorsa, Kangas ja Lintonen)
- Sl:n eteläisen Afrikan kokous Arushassa (Tansania) 4.-5. 9. 1984 (Pertti Paasio ja Erkki Laurila)
- Lähi-idän työryhmän kokous Genevessä 25.-26. 1. 84 (Markku Hyvärinen)
- Lähi-idän työryhmän kokous Lissabonissa 17. 12. 84 (Riitta Korhonen)

b) Yhteispohjoismaiset suhteet

Pohjoismaisten sosialidemokraattisten puolueiden ja sosialidemokraattisen ammattiyhdistysliikkeen yhteistyökomitea eli **SAMAK** kokoontui Espoossa 17—18. 2. 1984. Kokoukseen osallistuivat Kalevi Sorsa, Erkki Liikanen, Lauri Sivonen, Lauri Kangas, Markku Hyvärinen, Kaj Bärlund, Jermu Laine, ja Lasse Wiklöf (Ålands socialdemokrater).

Puoluesihteerikokouksia pidettiin 11.1. 84 Kööpenhaminassa, 11.—12. 4. 84 Helsingissä, 6.-9. 8. 84 Reykjavikissa ja 21.—22. 11. 84 Tukholmassa.

Uiko- ja turvallisuuspoliittinen työryhmä kävi keskusteluja 3.-4. 6. 84 Tukholmassa, 10—11. 9. 84 Oslolla ja 16.-17. 12. 84 Helsingissä.

Talouspoliittinen työryhmä. SAMAKin talouspoliittinen työryhmä on vuoden mittaan valmistellut laajaa talousraporttia useissa kokouksissa. SDP:n edustajana työhön on osallistunut Raimo Sailas.

c) Kahdenkeskiset yhteydet veljespuolueisiin

Kreikan Sos. -liidemokraattisen Puolueen (PASOK) Ateenassa 10.—13. 5. 84 pidetyssä puoluekokouksessa edusti SDP:tä kv-sihteeri Lauri Kangas.

Saksan Sosialidemokraattisen Puolueen (SPD) Essenissä 17.—21. 5. 84 pidetyssä kokouksessa olivat E. Liikanen ja M. Ihalainen puolueen edustajina.

Tanskan Sosialidemokraattisen Puolueen Kööpenhaminassa 15.—19. 9. 84 pidetyssä puoluekokouksessa SDP:tä edusti E. Liikanen.

Ruotsin Sosialidemokraattisen Puolueen (SAP) puoluekokouksessa Tukholmassa 15.—21. 9. 84 puoluettamme edustivat K. Sorsa, P. Työläjä, L. Kangas, M. Hyvärinen, Kaj Bärnlund ja Risto Jylhä.

Englannin Työväenpuolueen puoluekokouksessa Blackboolissa 1.—5.10. 84 oli Markus Aaltonen eduskuntaryhmän lähettämänä.

Espanjan Sosialistisen Työväenpuolueen (PSOE) kokouksessa SDP:tä edusti 13—16. 12. 84 Riitta Korhonen.

Seuraavia tapahtumia tervehdittiin sähköitse:

25. 1. 84 Pohjois-Irlannin sos.-dem. työväenpuolueen kokous.

13.—15. 4. 84 Irlannin työväenpuolueen kokous Dublinissa.

23.—25. 4. 84 Japanin sos.-dem. puolueen kokous Tokiossa.

2.-6. 5. 84 Italian sos.-dem. puolueen (PSDI) kokous.

11.—15. 5. 84 Italian sosialistipuolueen (PSi) kokous.

8.—10. 6. 84 Kanadan Uuden demokraattisen puolueen (NDP) kokous.

13. 6. 84 surunvalittelu Italian kommunistisen puolueen pääsihteerin Enrico Berlinguerin kuoleman johdosta.

28.-29. 6. 84 Maltan Työväenpuolueen kokous.

26. 9. 84 Islannin sos.-dem. puolueen kokous Reykjavikissa.

1. 11. 84 surunvalittelu Intian pääministerin Indira Gandhin kuoleman johdosta.

9. 11. 84 50-vuotisonnittelut Ingvar Carlssonille.

20. 11. 84 surunvalittelu Norjan ent. puheenjohtajan Tryggve Brattelin kuoleman johdosta.

d) Kansainväliset vieraat XXXIII puoluekokouksessa:

Ruotsi: Olof Palme, Ingvar Carlsson, Bo Torenssén, Lahja Exner, Nils Gösta Damberg ja Björn Wall, Norja: Ivar Leveraas ja Frank Anderssen, Tanska: Tage Sørensen ja Jørgen Jensen, Länsi-Saksa: Veronica Isenberg, Itävalta: Mr. Gruber, Mr. ja Mrs. Horvath, Mr. ja Mrs. Strenitz ja Ms. Gross, SI: Pentti Väänänen, El Salvador: Ricardo A. Navarro, Englanti: Audrey Wise, Ranska: Luc Veron, Libanon: Afif Daher, SWAPO: Herman Toivo ja Toivo ja delegaatio (4 henkilöä), Espanja: Manuel Medina ja Portugali: Pedro Coelho.

6. SUHTEET KOMMUNISTISIIN PUOLUEISIIN

SDP jatkoi jo vakiintunutta yhteistyötä lähinnä Euroopan sosialististen maiden johtavien kommunististen puolueiden kanssa erilaisin tapaamisin.

a) Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue (NKP)

Nikolai Lebedev SDP:n vieraana 8.—10. 4. 84.

NKP:n kv-osaston työntekijä Stefan ja rouva Smirnov SDP:n vieraina 10.—24. 7. 84.

SDP:n järjestövaltuuskunta Neuvostoliitossa: Risto Tuominen (joht.), Maija Liisa Järvi (Pohjois-Häme), Iiris Hacklin (Keski-Suomi), Jukka Tamminen (Varsinais-Suomi), Seppo Heino (Etelä-Häme), Markku Kainulainen (Oulu), Tauno Kallio (Satakunta), Jorma Westlund ja Kari Laitinen (puoluetoimisto).

b) Muut

Valtuuskuntien vaihtoa oli DDR:n, Unkarin, Tšekkoslovakian ja Jugoslavian kommunististen puolueiden kanssa.

7. MUITA TAPAAMISIA, KOKOUKSIA, YHTEYDENOTTOJA

18. 6. 84 Fredsfärum asevientiseminaari Tukholmassa (Markku Hyvärinen)

28.6.84 Konservatismi Euroopassa -seminaari Bommersvikissa (Liikanen ja Puoskari).

19.—23.8.84 Romanian vallankumouksen 40-vuotisjuhlallisuuDET Bukarestissa (Jussi Ranta).

54

2.-3. 11. 84 Poliitikkojen Anti-Apartheid -konferenssi Kööpenhaminassa (Paasilinna).

8. EDUSTUS ERÄISSÄ VALTIOLLISISSA ELIMISSÄ

Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 39. istuntokauden Suomen valtuuskunta: Markku Hyvärinen ja Folke Sundman.

YK-asiain neuvottelukunta Markus Aaltonen, Riitta Korhonen, Jukka Oas ja Unto Vesa.

ARNEK: Jaakko Kalela, Kari Möttölä ja Raimo Väyrynen.

ETY-toimikunta: Reijo Lindroos, Kari Möttölä, Anna Paljakka ja Erkki Nironen.

Taloudellisten kehitysmaasuhteiden neuvottelukunta (TALKE): Lauri Kangas, vpj. (varaedust. Pirjo Ala-Kapee), Unto Vesa (Kimmo Kiljunen) sekä Markku Jääskeläinen (Jukka Oas)

TEKERAn hallintoneuvosto: Jermu Laine (pj.), Erkki Tuomioja ja Eero Rantala.

Ulkomaisten investointien neuvottelukunta: Peter Boldt (varalla Heikki Niemi).

Ulkoministeriön valinta- ja koulutuslautakunnassa toimi Lauri Kangas.

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta: Erkki Hatakka (Eero Heinäluoma), Sakari Knuuttila (Jouni Jokisalo), Anna-Liisa Piipari (Seppo Haapanen) ja Pekka Myllyniemi (Eero Lehtonen).

9. KANSAINVÄLINEN SOLIDAARISUUSSÄÄTIÖ

a) Hallinto

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön valtuuskuntaan kuuluivat vuonna 1984 Lauri Vilponiemi (varalla Paavo Saikkonen), Mauno Tahvonen (Heikki Kylänpää), Pertti Paasio (Tapio Tiainen), Kaija Komsa (Ilpo Pyymäki), Vilho Lautala (Tuomo Soraluoma), Matti Ukkola (Bo-Anders Sundman), Jussi Pikkusaari (Risto Talonen), Timo Haukilahti (Sirkka-Liisa Vehviläinen), Risto Parjanne (Erkki Hatakka), Kirsti VVestphalen (Martti Havin), Jukka Pakkala (Lasse Syrjä), Folke Sundman (Hans Jern).

Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi Mauno Tahvonen ja varapuheenjohtajana Lauri Vilponiemi. Valtuuskunta kokoontui sääntömääräisiin kokouksiinsa 10. 3. ja 1. 12.

Säätiön hallitukseen kuuluivat Helvi Saarinen (puheenjohtaja), Lauri Kangas (varapuheenjohtaja), Timo Haukilahti, Markku Jääskeläinen, Johannes Koskinen, Pirkko Kuula, Timo Peltovuori ja Seppo Ylinen. Hallitus kokoontui vuoden aikana 9 kertaa.

Valtuuskunnan kokouksen nimeäminä tilintarkastajina toimivat Ilmo Kolamo ja Viljo Ripatti (varalla Antti Hietanen ja Arto Kuusiola).

b) Kampanjat ja avustukset

Säätiön omatoiminen varainhankinta oli vuoden aikana 379 010 markkaa. Suurimmat yksittäiset keräystuotot tulivat prosenttikeräyksestä (255 000 mk) ja Haaste 84 -keräyksestä (säätiön osuus 107 000 mk).

Säätiö sai ulkoasiainministeriöltä avustusta kehitysyhteistyöprojekteihin 277 000 mk ja tiedotustoimintaan 15 000 mk.

Projekteja toteutettiin vuoden aikana Nicaraguassa, namibialaisten pakolaisten leirillä Kwansa Sulissa, El Salvadorissa ja Etelä-Afrikan ANC:n pakolaisleirillä Angolassa. Osa projektien maksatuksista siirtyi vuodelle 1985.

Kaikkiaan avustustoimintaan käytettiin tai varattiin tilinpäätöksessä mk 655 487,00, jossa on kasvua edelliseen toimintavuoteen verrattuna noin 24 prosenttia.

c) Tiedotus- ja koulutustoiminta

Säätiö julkaisi vuoden aikana säännöllisesti prosenttietiedotetta, joka lähetettiin kaikille prosenttikeräykseen osallistuneille. Lisäksi säätiö julkaisi Työväen Joululehden ja tuotti varainkeräyskampanjoihin liittyen erilaista materiaalia. Eryyisen näkyvä varainkeräyskampanja oli yhdessä TSL:n kanssa toteutettu Haaste 84 -keräys, jonka yhteydessä säätiön Nicaragua-projektia käsiteltiin hyvin laajasti sekä puolue- että ay-lehdissä.

Säätiö osallistui syksyn aikana järjestettyjen viiden alueellisen viikonloppuseminaarin järjestämiseen.

Näissä seminaareissa pääpaino oli kehitysyhteistyökysymyksissä ja esimerkialueena käytettiin eteläistä Afrikkaa. Lisäksi säätiön edustajat kävivät alustamassa kehitysyhteistyö- ja solidaarisuuskysymyksistä noin 60 puolue- ja ammattiosaston kokouksessa.

VIII TALOUDELLISIA ASIOITA

1. TILINTARKASTUS

Puoluekokouksen valitsemina tilintarkastajina ovat toimineet HTM Ilmari Lavonsalo, puheenjohtajana, varatuomari, pankinjohtaja Anssi Kärkinen ja HTM Kalevi Koskivirta. Varatilintarkastajina ovat toimineet HTM Lasse Lehti ja HTM Reijo Nuikki. Puoluetoimikunnan valitsemana valvontatarkastajana on toiminut Tilintarkastusrengas Oy, ja tarkastustyön on tehnyt HTM Lasse Lehti.

2. TALOUDENHOITO

Puolueen taloudenhoitoon kuuluvat tehtävät on hoidettu hallinto-osastolla. Taloudenhoitajana on toiminut Maunu Ihalainen, laskentapäällikkönä Maire Tommola, pääkirjanpitäjänä Anja Salminen, kassanhoitajana Asta Hillner, palkanlaskijana Riitta Elovuo, piirijärjestöjen kirjanpitäjänä Helga Niemi ja myyntisihteerinä Rauli Warts 31. 10. 1984 saakka.

3. OMAISUUDEN MYNTILUPIA JA SIIRTOJA

Nummellan Työ Elo r.y:lle myönnettiin lupa kiinnitysten hakemiseen. Purkautuneen Kojon Työväenyhdistys r.y:n omaisuuden siirto Forssan Työväenyhdistys r.y:lle. Purkautuneen Koikkalan ja Vaanilan Työväenyhdistys r.y:n tilan siirto Pohjois-Lohjan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y:lle. Juvan Työväenyhdistys r.y:n ja Juvan kunnan välinen tilusten vaihto. Korpilahden Työväenyhdistys r.y., Koskenmäen Työväenyhdistys r.y:lle lupa kiinnitysten hakemiseen, Masaby Arbetsförening r.f., Kangasniemen Työväenyhdistys r.y, Lempäälän Työväenyhdistys r.y, Muuramen Työväenyhdistys ry, Parantalan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys r.y:n omaisuuden siirto Äänekosken Sosialidemokraattinen yhdistys r.y:lle, Kutulan Sos.-dem. Yhdistys ja Taljalan Työväenyhdistys r.y:n omaisuuksien siirto Kalvolan Sosialidemokraatit r.y:lle, Ämmätsän Työväenyhdistys r.y:n omaisuuden siirto Luopioisten Sos.-dem. Yhdistys r.y:lle, Kihniön Sosialidemokraatit r.y, Portaan Työväenyhdistys r.y. Purkautuneen Kummunkylän Työväenyhdistys r.y:n omaisuuden siirto Uuraisten Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y:lle. Lahden Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y., Haminan Työväenyhdistys r.y.

Tornion Sosialidemokraatit r.y:lle myönnettiin lupa säätiön perustamiseen.

4. OSTO- JA RAKENNUSLUPIA

Kolin Työväenyhdistys r.y, Terijoen Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y., Riihimäen Työväenyhdistys r.y., Järvenpään Työväenyhdistys ry.

5. LAHJOITUKSIA

Purkautuneen Iitin Lyöttilän Työväenyhdistys r.y:n omaisuuden lahjoitus Kausalan Työväenyhdistykselle. Purkautuneen Ruukinkosken Sos.-dem. Työväenyhdistyksen omaisuuden lahjoitus Revonlahden Työväenyhdistykselle.

6. VAKUUKSIA

Tel-vakuutuslainan ottaminen Eläkevakuutusyhtiö Kansalta, Lounais-Suomen Kirjapaino Oy:n lainan takaus.

7. TYÖVÄENTALOJEN KORJAUSMÄÄRÄRAHAT

Opetusministeriön myöntämistä työväentalojen korjausmäärärahoista sai avustusta 100 sos.-dem. työväentaloa yhteensä 3.143.000 mk.

Avustusta saaneet yhdistykset piireittäin:

Helsingin Sos.-dem. Piiri r.y.: Helsingin Työväenyhdistys r.y. ja Tapanilan Työväensäätiö.

Uudenmaan Sos.-dem. Piiri r.y.: Friherssin Sosialidemokraatit r.y., Hyvinkäänkylän Työväenyhdistys r.y., Jokelan Työväenyhdistys r.y., Järvenpään Työväenyhdistys r.y., Karjaan Sos.-dem. Yhdistys r.y., Karjalohjan Työväenyhdistys r.y., Karkkilan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y., Koskenmäen Työväenyhdistys r.y., Lohjan Immulan Työväenyhdistys r.y., Lepsämän—Lintumetsän Sos.-dem. Yhd. r.y., Nummelan Työväenyhdistys Elo r.y., Nummen Työväenyhdistys r.y., Otalammen Työväenyhdistys r.y., Pornaisten Laukkosken Työväenyhdistys r.y., Sammatin Työväenyhdistys r.y., Strömforsin Työväenyhdistys r.y., Tolkis Arbetarförening r.f. ja Uudenmaan Sos.-dem. piiri r.y.

Varsinais-Suomen Sos.-dem. Piiri r.y.: Halikon Vartsalan Työväenyhdistys r.y., Kyrön Työväenyhdistys r.y., Laitilan Ty Sampo I r.y., Littoisten Työväenyhdistys r.y., Nousiaisten Sos.-dem. Ty Jousi I r.y., Orijärven Työväenyhdistys r.y., Pyhärannan Sos.dem. Yhd. r.y., Salon Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y., Uudenkaupungin Työväenyhdistys r.y. ja Yläneen Työväenyhdistys Pelastaja r.y.

Satakunnan Sos.-dem. Piiri r.y.: Eurajoen Sosialidemokraatit r.y., Harjunpään Työväenyhdistys r.y., Jämijärven Työväenyhdistys r.y., Luhalahden Työväenyhdistys r.y., Luvian Työväenyhdistys r.y., Merikarvian Työväenyhdistys r.y., Ruosniemen Työväenyhdistys r.y. ja Tyrvään Sosialidemokraatit r.y.

Etelä-Hämeen Sos.-dem. Piiri r.y.: Herajoen Arolammin Sos.-dem. Yhd., Lammin Kirkonkylän Työväenyhdistys r.y., Launosten Työväenyhdistys r.y., Parolan Työväenyhdistys r.y., Ryttylän Työväenyhdistys r.y, Saarioispuolen Tarttilan Ty r.y. ja Viisarin Sos.-dem. Ty r.y.

Pohjois-Hämeen Sos.-dem. Piiri r.y.: Kolhon Työväenyhdistys Kehitys r.y., Lempäälän Työväenyhdistys r.y., Lysin Työväenyhdistys r.y., Messukylän Työväen Talo Oy, Oriveden Pappilankylän Ty Taisto r.y., Pyrinnön Työväenyhdistys r.y., Pälkäneen Luikalan Ty r.y, Ruoveden kk:n Sos.-dem. Ty r.y., Sääksjärven Sos.-dem. Yhd. r.y., Tervaniemen Sos.-dem. Yhdistys r.y. ja Visuveden Ty Kehitys r.y.

Kymen Sos.-dem. Piiri r.y.: Haminan Työväenyhdistys r.y., Imatran Työväenyhdistys r.y., Kausalan Kansantalo Oy, Parkkarilan Sos.-dem. Ty r.y., Saivikkalan Työväenyhdistys r.y., Tiutisen Työväenyhdistys r.y. ja Työväenyhdistys Liitto.

Mikkelin Sos.-dem. Piiri r.y.: Kallislahden Työväenyhdistys r.y., Kangasniemen Työväenyhdistys r.y., Mikkelin Työväenyhdistys r.y., Mäntyharjun Työväenyhdistys r.y., Rantasalmen Työväenyhdistys r.y., Savonlinnan Työväenyhdistys r.y. ja Sulkavan Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y.

Kuopion Sos.-dem. Piiri r.y.: Keitelelen Sos.-dem. Ty r.y., Könönpellon Sos.-dem. Ty r.y., Rautalammin Sos.-dem. Ty r.y. ja Rautavaaran Sos.-dem. Ty r.y.

Pohjois-Karjalan Sos.-dem. Piiri r.y.: Oravisalon Työväenyhdistys r.y., Pankakosken Sos.-dem. Yhd. r.y., Tohmajärven Kemien Ty r.y., Ukkolan Sos.-dem. Ty r.y., Utran Työväenyhdistys r.y., Valtimon kk:n Ty r.y. ja Viekin Sos.-dem. Ty r.y.

Keski-Suomen Sos.-dem. Piiri r.y.: Ala-Kintauden Työväenyhdistys r.y., Haarajärven Työväenyhdistys r.y., Hankasalmen Asemanseudun Ty r.y., Karstulan kk:n Ty r.y., Keihärinkosken Työväenyhdistys r.y., Keuruun Työväenyhdistys r.y., Koskenpään Työväenyhdistys r.y., Kuhmoisten Työväenyhdistys r.y., Löytänän Työväenyhdistys r.y., Multian Työväenyhdistys r.y., Muuramen Työväenyhdistys r.y., Pihtiputaan Työväenyhdistys r.y., Saarijärven Työväenyhdistys r.y., Säynätsalon Työväenyhdistys r.y., Vuorilahden Työväenyhdistys r.y. ja Äänekosken Sos.-dem. Yhdistys ry.

Vaasan Sos.-dem. Piiri r.y.: Alavuden Sosialidemokraatit r.y., Kaskisten Sos.-dem. Ty r.y., Kokkolan Työväenyhdistys r.y., Marinkaisten Työväenyhdistys r.y. ja Pietarsaaren Sos.-dem. Ty r.y.

Oulun Sos.-dem. Piiri r.y.: Haapajärven Työväenyhdistys r.y., lin Sosialidemokraatit r.y., Nivalan Sos.-dem. Ty r.y. ja Piippolan Työväenyhdistys r.y.

Lapin Sos.-dem. Piiri: Kaakamon Sos.-dem. Ty r.y. ja Tervolan Sos.-dem. Ty r.y.

8. PUOLUEEN TALOUS

Tuloslaskelma ja tase 31. 12. 1984 eri liitteenä.

9. LEHTITALOUS

Sosialidemokraattinen sanomalehdistö

Sosialidemokraattisen sanomalehdistön ja graafisen teollisuuden talouden myönteinen kehitys jatkui myös vuonna 1984. Tämän ansiosta voitiin myös toimituksellista panostusta lisätä niin, että toimituksellisten palkka- ym. kulujen kasvu oli yli kaksinkertainen muihin kustannusten nousuihin verrattuna. Erityisen hyvin taloudellista tulostaan paransivat Eteenpäin Osakeyhtiö sekä Tampereen Työväen Sanomalehti Oy.

Sosialidemokraattisen sanomalehdistön ja graafisen teollisuuden toiminnan laajuutta kuvaa se, että vuonna 1984 näiden yhtiöiden yhteismyynti kohosi yli 200 milj. markan ja yhtiöiden palveluksessa oli noin 920 henkilöä.

Levikki

Lehtiemme levikit kääntyivät vuonna 1984 taas laskuun. Suurin levikin lasku oli Suomen Sosialidemokraatissa, jonka uusi tarkistettu levikki maaliskokuulta 1984 oli 33 557 kappaletta. Suurimman levikin nousun kirjasi tililleen Jyväskylässä ilmestynyt Vastin, joka vuoden loppuun mennessä lähestyi 10 000 kappaleen rajaa. Lehtiemme yhteislevikki oli 157 563 kappaletta.

Lehtiseteleitä käytettiin sosialidemokraattisten lehtien tilaamiseen 116 510 kappaletta, joka on 2,3 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Ilmoitusmyynti

Merkittävänä tekijänä lehtiyritysten talouden parantumiseen oli ilmoitusmyynnin myönteinen kehitys. Ilmoitustuotot lisääntyivät edellisestä vuodesta 14,7 % ja olivat 64,9 milj. markkaa. Myönteisestä kehityksestä huolimatta on todettava, että kasvu oli sanomalehtien yleistä kehitystä vähäisempi.

Lehdistötuki

Sosialidemokraattinen sanomalehdistö sai vuonna 1984 valtion valikoivaa lehdistötukea yhteensä 25,4 milj. markkaa, joka on 29,6 % koko valikoivasta lehdistötuesta. Valtion myöntämä tuki oli edellisvuotisen suuruinen. Lehdistötuella on edelleen ratkaiseva merkitys sosialidemokraattisen lehdistön julkaisemiselle nykyisessä laajuudessa.

Sosialidemokraattisen lehdistön yhteistyö

Sosialidemokraattisen lehdistön ja graafisen teollisuuden yhteistyötä toteutetaan kaupallishallinnollisissa ja teknisissä asioissa T-lehdistö Oy:ssä, ja aatteellinen yhteistyö hoidetaan Työväenlehdistö r.y:ssä. Näiden organisaatioiden palveluksessa oli kertomusvuoden päättyessä 4 henkilöä.

Lehtien toimitusjohtajat ja päätoimittajat 31. 12. 1984

Lehti	Toimitusjohtaja	Päätoimittaja
Eteenpäin	Antero Anttila	Jukka Vehkasalo
Hämeen Kansa	Heikki Dahlbo	Tuomas Harpf
Kansan Lehti	Harri Roihankorpi	Paavo Luokkala
Pohjanmaan Kansa	Pekka Iitola	Iisakki Manninen
Pohjois-Karjala	Hannu Romu	Sakari Tahvanainen
Pohjolan Työ	Urho Ervasti	Olavi Määttä
Saimaan Sanomat	Jukka Salmi	Rauno Iivonen
Suomen Sosialidemokraatti	Kimmo Jokela	Seppo Heikki Salonen
Turun Päivälehti	Pauli Viklund	Aimo Massinen
Uusi Aika	Reijo Nuikki	Leo Nyberg
		Ulla Turkki

Valpas
Vapaus
Vastin
Arbetrarbladet
T-Lehdistö Oy, Työ-
väenlehdistö ry.

Martti Ruokolainen
Jari Jääskeläinen
Erkki Syrjä
Alf-Erik Helsing

Erkki Vuorinen

Martti Ruokolainen
Seppo Hyvärinen
Kauko Hirvonen
Alf-Erik Helsing

Kirjapainoyritysten toimitusjohtajat 31. 12. 1984

Oy Kehitys
Paasipaino Oy
PT-paino Oy

Reino Nuikki
Ilpo Piironen
Urho Ervasti

T-lehdistö Oy:n hallitus

Antero Anttila
Heikki Dahlbo
Kimmo Jokela
Hannu Romu
Erkki Syrjä
Pauli Viklund
Erkki Vuorinen

varapuheenjohtaja

puheenjohtaja

Työväenlehdistö r.y:n johtokunta

Antero Anttila
Heikki Dahlbo
Kimmo Jokela
Pauli Viklund

varapuheenjohtaja

T-lehdistö Oy:n henkilökunta

Erkki Vuorinen
Mikko Katajisto
Markku Laamanen
Sirkka Jokinen

toimitusjohtaja
myyntipäällikkö
tekninen asiamies
sihteeri

KERTOMUS SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN TOIMINNASTA v. 1985

I YLEISKATSAUS

1. KANSAINVÄLINEN TILANNE

Toiveikkuus suurvaltasuhteiden lientymisestä lisääntyi kertomusvuoden loppua kohden. USA:n ja Neuvostoliiton johtajat tapasivat toisensa marraskuussa Genevessä. Tapaamisen merkittävyttä korosti se, että vuoden 1985 aikana Neuvostoliiton uudeksi puoluejohtajaksi valittiin Michail Gorbatsšov ja Ronald Reagan aloitti toisen kautensa Yhdysvaltain presidenttinä. Toivottu tapaaminen ei ainakaan välittömästi aikaansaanut havaittavaa suhteiden lämpenemistä. Tapaamisia päätettiin kuitenkin jatkaa. Suurvaltasuhteiden varsinaisena ilmaisijana toimivista aseidenvalvontaneuvotteluista ei tuloksia vuoden aikana kirjattu.

Kehitysmaiden taloudellista tilaa leimasi äärimmilleen kärjistynyt velkaantuminen. Afrikan kuivuusalueen nälkäkatastrofi sai osakseen suuren kansainvälisen huomion ja elintarvikeavulla kyettiin torjumaan ongelman akuutti osa.

Aseidenriisunta

Suurvaltojen välisiä aseidenriisuntaan tähtääviä neuvotteluja käytiin Wienissä (AVS, asevoimien supistamisneuvottelut) ja ETYK-prosessin osana Tukholmassa. Strategisten aseiden supistamisneuvottelut käynnistyivät uudelleen kertomusvuoden aikana Genevessä.

Sosialistinen Internationaali keskittyi voimakkaasti aseidenriisunnan alueelle kuluneena vuotena. Alkuvuodesta Internationaalin aseidenriisuntaneuvosto (SIDAC) konsultoi sekä USA:ssa että Neuvostoliitossa, vetosi kumpaankin osapuoleen käänteeseen aikaansaamiseksi ja huippukokouksen pitämiseksi. SIDAC valmisti Internationaalin toisen aseidenriisunnan erityiskonferenssin, joka pidettiin lokakuussa Wienissä. Vieraaksi konferenssiin oli kutsuttu valtuuskunnat USA:sta ja Neuvostoliitosta, YK:sta ja Sitoutumattomien maiden liikkeestä. Tämän lisäksi kokoukseen osallistui eräiden johtavien kehitysmaiden, mm. Kiinan, valtuuskuntia.

Kansainvälinen talous

Teollisuuden tekninen muutos on jatkunut kiihtyvänä. Rakenteelliset eroavuudet pohjoisen ja etelän välillä eivät ole tasoittuneet. Yhteistä muutokselle, niin etelässä kuin pohjoisessa

on pääoman voimakas keskittyminen. Odotettua pitemmäksi muodostunut teollisuusmaiden korkeasuhtanne ei ole avannut uusia mahdollisuuksia kehitysmaille. Päinvastaiseksi tilanne on muodostunut niin kutsutuissa vähiten kehittyneissä maissa. Niiden asema ei ole heikentynyt vain suhteellisesti. Monen kansantuoteosuus asukasta kohden laskettuna on laskusuunnassa.

Sosialistisen Internationaalin talouspoliittinen neuvosto (SICEP) antoi raporttinsa SI:n valtuustolle kesäkuussa. Neuvoston tehtäväksi annettiin suositusten laatiminen SI:n vuoden 1986 kongressin käsittelyä varten.

Kriisialueet

Kansainväliset kriisit ovat keskittyneet Lähi-Itään, Väli-Amerikkaan ja eteläiseen Afrikkaan.

Angolan eteläosassa Etelä-Afrikka on käynyt avointa sotaa Namibian vapautusjärjestöä vastaan. Sisäinen vastarinta eteläisessä Afrikassa rotuerottelupoliittikan purkamiseksi on kiihtynyt. Tapahtumat ovat saaneet myös merkittävän kansainvälisen huomion ja tuen.

Sota Iranin ja Irakin välillä on jatkunut kuudetta vuotta.

"Kansallisen yhtenäisyyden hallitus" ei ole kyennyt katkaisemaan aseellisia yhteenottoja Libanonissa.

Avointa aseellista väkivaltaa on edellä mainittujen lisäksi ilmennyt mm. Nicaraguassa, Guatemalassa, El Salvadorissa, Hondurasissa, Perussa, Chilessä ja Saharavvin Arabi Demokraattisessa Tasavallassa, Tsadissa, Etiopiassa, Somaliassa, Ugandassa, Filippiineillä, Itä-Timorissa, Kamputseassa, Sri Lankassa, Etelä Jemenissä ja Afganistanissa.

Nälkä on kohdattu traagisimmin Saharan eteläpuolen kuivuusalueilla.

Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälisissä suhteissa kahdenvälisyyttä on painotettu entistä voimakkaammin. Monenväliselle yhteistyölle ei ole suurvaltojen taholta annettu sille kuuluvaa arvoa. Yhdistyneitten Kansakuntien toimintaedellytykset eivät laajentuneet järjestön viettäessä 40-vuotisjuhlallisuuksiaan, joihin osallistui kuitenkin ennätysellinen määrä valtioiden päämiehiä. Kansainvälisen yhteistyön ongelmat ovat kärjistyneet keskusteluksi rahoitusosuuksien supistamisesta sekä kasvatus- ja kulttuurijärjestö UNESCOin roolista ja toimintamahdollisuuksista.

Parlamenttivaalit

Kertomusvuoden aikana on Pohjoismaista parlamenttivaalit pidetty Ruotsissa ja Norjassa.

Ruotsin sosialidemokraatit säilyttivät lievästä vaalitappiostaan huolimatta hallitusvallan. Norjan veljespuolueen selvä vaalivoitto ei riittänyt oikeiston hallitusvallan, murtumiseen.

Molemmat Sl:n Belgiassa toimivat jäseneuolueet menestyivät maan parlamenttivaaleissa, mutta eivät yltäneet kuitenkaan hallitusvaltaan asti.

Portugalissa veljespuolueemme menetti hallitusvastuun ja lähes puolet parlamenttipai-koistaan.

Voimakkain vaalivoitto koettiin Perussa, jossa veljespuolue kaksinkertaisti parlamentaari-sen voimansa ja siirtyi hallitusvastuuseen.

Kreikan parlamenttivaaleissa Pasok säilytti niukasti enemmistönsä.

Pohjoismaat

Pohjoismainen yhteistyö on sekä valtiollisella että puolueiden välisillä tasoilla säilyttänyt vakiintuneet muotonsa. Pohjolan ydinaseettomasta vyöhykkeestä käyty keskustelu on akti-voitunut. Pohjoismaiden kansanedustajat pitivät syksyllä Kööpenhaminassa yhteisen ydin-aseetonta Pohjolaa käsittelevän konferenssin, joka selvästi osoitti aloitteen tuen laajentu-misen. Konferenssin alla suomalaiset eduskuntapuolueiden puheenjohtajat vetosivat sosi-alidemokraattien aloitteesta yhteispohjoismaisen selvitystyön käynnistämiseksi.

Konservatiiviset puolueet etenkin Norjassa ja Ruotsissa ova jatkaneet ulkopoliittista kes-kustelua, joka on keskittynyt idänsuhteiden arvosteluun.

Suomi

SDP on tukenut presidentti Koiviston johdolla harjoitettua ulkopoliitiikkaa, joka Paasikiven—Kekkosen linjan mukaisesti tähtää naapuriystävyyden sekä kansainvälisen rauhan ja yhteistyön lujittamiseen.

Ulkovaltojen luottava suhtautuminen ulkopoliittikkamme jatkuvuuteen on käynyt ilmi ja vah-vistunut presidentti Koiviston käymissä keskusteluissa niin lähinaapureiden kuin etäisem-pienkin maiden johtajien kanssa.

2. SISÄPOLITIikka

Sisäpoliittisesti vuosi oli rauhallinen: edellisen syksyn kunnallisvaalien jälkeen seuraavat vaalit olivat tiedossa vasta runsaan kahden vuoden kuluttua, ja elettiin 2-vuotisen tulopo-liittisen kokonaisratkaisun jälkimmäistä vuotta. Vaikka sekä edellisen vuoden tulopoliitti-sen kokonaisratkaisun että vaalien synnyttämät paineet aika ajoin kuumensivat poliittista keskustelua eityisesti rakennettaessa ja käsiteltäessä valtion seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioesitystä, hallitus vältti poliittiset karikat ja eduskuntatyö sujui rauhallisesti. Maan

taloudellinen tilanne oli muihin maihin verrattuna hyvä. Siitä huolimatta julkinen keskustelu heijasti ja jopa ruokki henkistä tyytymättömyyttä.

Kokonaistuotannon kasvu nousi vuonna 1985 2,5 prosenttia. Työttömyystilanne oli edelleen vaikea ja työttömyysaste pysyi noin kuutena prosenttina. Palkansaaja-kotitalouksien käytävissä olevat tulot kasvoivat reaalisesti 3 prosenttia. Samanaikaisesti muissa Länsi-Euroopan maissa palkansaajien ostovoima vähentyi.

Vuoden loppupuolella hintojen nousuvauhti lähes pysähtyi. Korkotasoa laskettiin asteittain, mutta hintojen nousuvauhtiin verrattuna korkotaso oli poikkeuksellisen korkea. Verotuksen inflaatiotarkistukset ylittivät reilusti inflaatiovauhdin. Tästä seuraa vuodelle 1986 huomattava ostovoiman lisäys.

Vuoden aikana keskusteltiin marginaaliverotuksen uudistamisesta. Vähitellen virisi myös keskustelua suomalaisten elintarvikkeiden korkeista hinnoista, mihin myös puolueuuevosto kiinnitti kannanotossaan huomiota.

Alkuvuodesta voimistuneisiin vaatimuksiin aloittaa hallitusohjelman uudistamista koskevat neuvottelut SDP:n puolueuuevosto vastasi nostamalla hallitusohjelmasta esille vielä toteutumattomia sosialidemokraattien kannalta keskeisiä tavoitteita. Näin puolueuuevosto halusi korostaa, että hallitusohjelma täytyy toteuttaa ensin. Täsmentämällä tavoitteet iskeviksi kärjiksi se halusi yhtäältä omien tavoitteiden ja toisaalta hallituksessa sekä eduskunnassa tehtävien kompromissien selvästi erottuvan toisistaan.

Kärjet koskivat tähänastisessa uudistustyössä vähemmälle jääneitä: lapsiperheitä, nuoria asunnontarvitsijoita ja raskaissa ammateissa terveytensä kuluttaneita: vaadittiin vuokra-asuntojen tuotantoa lisääväksi, nuoria oman ensiasunnon hankkijoita tuettavaksi 10 000 markan starttirahalla ja lapsilisän maksamisajan jatkamista yhdellä vuodella sekä terveytensä menettämässä olevien pääsyä joustavasti eläkkeelle. Puolueuuevosto vaati, että yllä olevista hallitusohjelman mukaisista asioista päätetään viimeistään syksyn budjettineuvottelujen yhteydessä.

Jo ennen varsinaisia budjettineuvotteluja hallitus pääsi sopimukseen ammattiyhdistysliikkeen ja sosialidemokraattien yhteisestä vaatimuksesta antaa yli 55-vuotiaille mahdollisuus siirtyä eläkkeelle ennen uhkaavaa työkyvyttömyyttä. Hallituksen budjettiesitys, joka ei tällä kertaa edellyttänyt opposition myötävaikutusta, voitiin päättää kokonaisuutena: yritysten tuloveron ja varallisuusveron alentamisesta sekä myyntivoittoverotuksen tiukentamisesta. Budjetin yritysverotuksesta käytyyn keskusteluun liittyi myös kiistoja kuntien ja valtion ja vastaavasti eri alueiden välisistä kustannusten jaoista. SDP oli pitänyt hallitusyhteistyön jatkumisen kannalta välttämättömänä ja korostanut voimakkaasti, että budjetin tulee olla alueellisesti ja poliittisesti tasapainoinen kokonaisuus. Tyytymättömiä oltiin erityisesti pääkaupunkiseudulla, jonka ongelmat olivat nousseet esille kunnallisvaalien jälkeen.

Budjetilla haluttiin myös luoda edellytyksiä tulo- ja työehtosopimusneuvotteluille. Tuloveroa lievennettiin tuntuvasti inflaatiovauhtia enemmän ja samalla palkansaajien sosiaalimaksuja alennettiin. Seuraavan tulopoliittisen ratkaisun sopimisen edellytyksiä paransi myös työ-

markkinaosapuolten pääsy sopimukseen ns. pelisääntökysymyksistä. Voimassa olevaan tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyneestä laittomien lakkojen sakkojen korottamisesta saakka hiertänyt asia sai ratkaisun maan hallituksen asettaman selvitysmiehen Matti Pekkasen johdolla käydyissä keskusjärjestöjen neuvotteluissa. Keskusjärjestöjen johtohenkilöt allekirjoitivat sopimuksen marraskuun lopulla.

Pelisääntöratkaisu toi merkittäviä etuja palkansaajille. Irtisanomisaikoja pidennetään. Työtömyysturva ulottuu laittomasti irtisanottujen palkansaajien suojaksi. Luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen asema parantuu työsuhteen purkutilanteessa. Myös työnantajapuolen vastuu tiukentuu heidän rikkoessaan sopimuksia.

Eduskunnan budjettikäsittelyn aikana ilmapiiri hallituspuolueiden kesken kiristyi. Aluepoliittisessa keskustelussa lietsottiin keinotekoisia ristiriitoja maan eri osien välille. Keskustapuolueessa herättivät närää valtioneuvoston pääkaupunkiseutua koskevan periaatepäätöksen pohjalta esitetyt erityistoimet. SDP:n puolueenuevosto korosti syksyn kokouksessaan, että kaikille kansalaisille on turvattava oikeus työhön, asuntoon ja toimiviin peruspalveluihin asuinpaikasta riippumatta.

Hallituksen antamat esitykset ydinenergialaiksi ja valtiosääntöuudistukseksi kuumensivat myös keskusteluilmapiiriä. Niiden käsittely jatkuu edelleen eduskunnassa. Ydinenergialain tarkoituksena on mm. laajentaa eduskunnan sananvaltaa laitosten rakentamispäätöksissä. Valtiosääntöuudistuksesta nousi keskeiseksi kysymykseksi presidentin vaalitapa.

Vuoden aikana tehtiin myös valtakunnan tason valintoja ja nimityksiä. Eduskunta valitsi entiset puhemiehet uudelleen: puhemieheksi Erkki Pystysen (kok), ensimmäiseksi varapuhemieheksi Pirkko Työläjäjärven (sd) ja toiseksi varapuhemieheksi Mikko Pesälän (kesk). Pirkko Työläjäjärvi siirtyi syyskuun alusta Turun ja Porin läänin maaherraksi, joten hänen tilalleen valittiin kansanedustaja Matti Louekoski.

Puolueen edustajina maan hallituksessa ovat toimineet; pääministerinä Kalevi Sorsa, kauppa- ja teollisuusministerinä Seppo Lindblom, ympäristöministerinä Matti Ahde, ulkomaankauppaministerinä Jermu Laine, sosiaali- ja terveysministerinä Matti Puhakka, opeusministerinä Kaarina Suonio, sisäasiainministerinä Kaisa Raatikainen ja liikenneministerinä Matti Luttinen.

Loppuvuodesta nimitettiin valtiovarainministeri Ahti Pekkala Oulun läänin maaherraksi seuraavan helmikuun alusta lukien. Oikeusministeri Christoffer Taxell valittiin RKP:n puheenjohtajaksi Per Stenbäckin siirryttyä Suomen Punaisen Ristin pääsihteeriksi. Kansanedustaja Esko Helteestä tuli SKDL:n puheenjohtaja Keski-Suomen maaherraksi valitun Kalevi Kivistön tilalle. SKP:n ylimääräisessä edustajakokouksessa, johon nk. vähemmistöryhmä ei osallistunut vaikka olikin vaatinut sen koollekutsumista, valittiin uudeksi pääsihteeriksi Esko Vainionpää varapuheenjohtajaksi siirtyneen Aarno Aitamurron tilalle. Puheenjohtaja Arvo Aalto, samoin kuin vuoden aikana puoluekokouksensa pitäneiden Kokoomuksen likka Suominen, SMP:n Pekka Vennamo ja Kristillisten Esko Almgren jatkoivat puolueidensa puheenjohtajina.

Kommunistisen puolueen kahtiajako syveni vuoden aikana. Marraskuussa SKP:stä erotetut vähemmistöpiirit perustivat valtakunnallisen yhtenäisyystoimikunnan, jonka johtohahmona on Taisto Sinisalo. Keskustapuolue, siitä irtaantunut Liberaalinen Kansanpuolue ja

Ruotsalainen Kansanpuolue sekä uutena tulokkaana Suomen Kristillinen Liitto tekivät sopimuksen yhteisistä eduskuntavaalitavoitteista, joihin sisältyivät myöskin yhteiset neuvottelut vaalien jälkeistä hallitusta muodostettaessa.

Rahalaitosten ja teollisuuden piirissä vuoden aikana tapahtuneet muutokset merkitsivät talouselämän entistä suurempaa keskittymistä ja monopolisoitumista. Syksyn puolueeneuvosto katsoi, että kehitys oli muodostumassa uhkaksi poliittiselle ja taloudelliselle demokratialle, terveelle kilpailulle ja kuluttajan oikeuksille. Sen haittojen torjuminen vaatii kansanvaltaisia vaikutusmahdollisuuksia talouselämän piiriin.

Koko vuoden jatkuneessa periaateohjelmatyössä hahmoteltiin puolueen pitkän tähtäimen tavoitteita. Periaateohjelmatoimikunta luovutti oman esityksensä puolueitoimikunnalle joulukuussa 1985.

Puolueeneuvoston syyskokouksessa ja sitä edeltäneessä julkisessa keskustelussa esitettiin toivomuksia, että puheenjohtaja Kalevi Sorsa jatkaisi SDP:n johdossa puoluekokouskaudella 1987—90. Toimintavuoden lopussa Sorsa ilmoitti, että jos häntä pyydetään jatamaan, hän ei kieltäydy, ellei "mitään odottamatonta tapahdu tai yhdessä toisin sovita".